



**Analýza stavu a vývoje trhu práce
v Jihomoravském kraji
v roce 2008**

Úřad práce Brno-město

Březen 2009

OBSAH:

I. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA JIHOMORAVSKÉHO KRAJE	2
I.1. Základní charakteristika Jihomoravského kraje	2
I.2. Ekonomická, sociální a demografická situace v Jihomoravském kraji.....	4
I.3 Silné stránky Jihomoravského kraje.....	5
I.4 Slabé stránky Jihomoravského kraje	5
II. ZAMĚSTNANOST V JIHOMORAVSKÉM KRAJI.....	6
II.1. Celkový vývoj zaměstnanosti	6
II.1.1. Organizační struktura podnikatelských subjektů.....	6
II.1.2. Databáze České správy sociálního zabezpečení	7
II.2. Zaměstnanost u vybraných nejvýznamnějších zaměstnavatelů, kteří v roce 2008 zaznamenali nejvýraznější personální pohyb	8
Příloha obsahuje individuální data a nemůže být tedy zveřejněna.	8
II.3. Zaměstnanost ve významných zahraničních a mezinárodních společnostech.....	8
Příloha obsahuje individuální data a nemůže být tedy zveřejněna.	8
II.4. Volná pracovní místa	9
II.4.1. Stav a vývoj počtu volných pracovních míst.....	9
II.4.2. Struktura volných pracovních míst.....	10
II.4.3. Charakter volných pracovních míst neobsazených déle než 3 měsíce	11
III. NEZAMĚSTNANOST V JIHOMORAVSKÉM KRAJI.....	13
III.1. Základní charakteristiky vývoje nezaměstnanosti	13
III.2. Tok nezaměstnanosti	13
III.2.1. Stav a vývoj míry nezaměstnanosti.....	14
III.3. Struktura nezaměstnanosti a její vývoj	14
III.3.1. Struktura uchazečů o zaměstnání podle stupně vzdělání	15
III.3.2. Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku	18
III.3.3. Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence	20
III.3.4. Struktura uchazečů o zaměstnání podle kategorie zaměstnání (KZAM)	23
III.4. Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání	25
III.4.1. Absolventi škol a mladiství.....	26
III.4.2. Uchazeči se zdravotním postižením.....	27
III.5. Ohrožené mikroregiony v Jihomoravském kraji	29
IV. CIZINCI NA TRHU PRÁCE V JIHOMORAVSKÉM KRAJI V ROCE 2009.....	35
V. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	41
V.1. Vynaložené finanční prostředky	41
V.2. Rekvalifikace	45
VI. PROGNÓZA VÝVOJE NA TRHU PRÁCE V JIHOMORAVSKÉM KRAJI V DALŠÍM OBDOBÍ.....	48
VI.1. Předpokládaný vývoj na trhu práce v kraji	48
VI. 2. Ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání. Situace v neohroženějších	49
regionech.....	49
VI.2.1. Specifické skupiny nezaměstnaných	49
VI.2.1. Nejpostiženější mikroregiony	50
VI. 3. Předpokládané varianty dalšího vývoje.....	52
SHRNUTÍ.....	54
SUMMARY.....	54
PŘÍLOHY	55

I. Celková charakteristika Jihomoravského kraje

I.1. Základní charakteristika Jihomoravského kraje

V rámci reformy veřejné správy bylo v roce 1997 ústavním zákonem č. 347/97 (Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků) vytvořeno 14 nových krajů, které započaly svoji činnost k datu 1.1.2000. Nově vytvořený Jihomoravský kraj dosahuje na jihu k rakouským (země Dolní Rakousko) a na východě ke slovenským hranicím (Trnavský kraj). Na západě sousedí s krajem Vysočina a cípem i s Jihočeským krajem, na severu s Pardubickým a Olomouckým a na východě se Zlínským krajem.

Jihomoravský kraj zahrnuje sedm okresů, a to okresy Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. Dále se člení na 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a na 35 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkem se v kraji nachází 673 obcí, z nichž 48 má statut města (nejnovějším městem se staly Jevišovice z okresu Znojmo v lednu 2007).

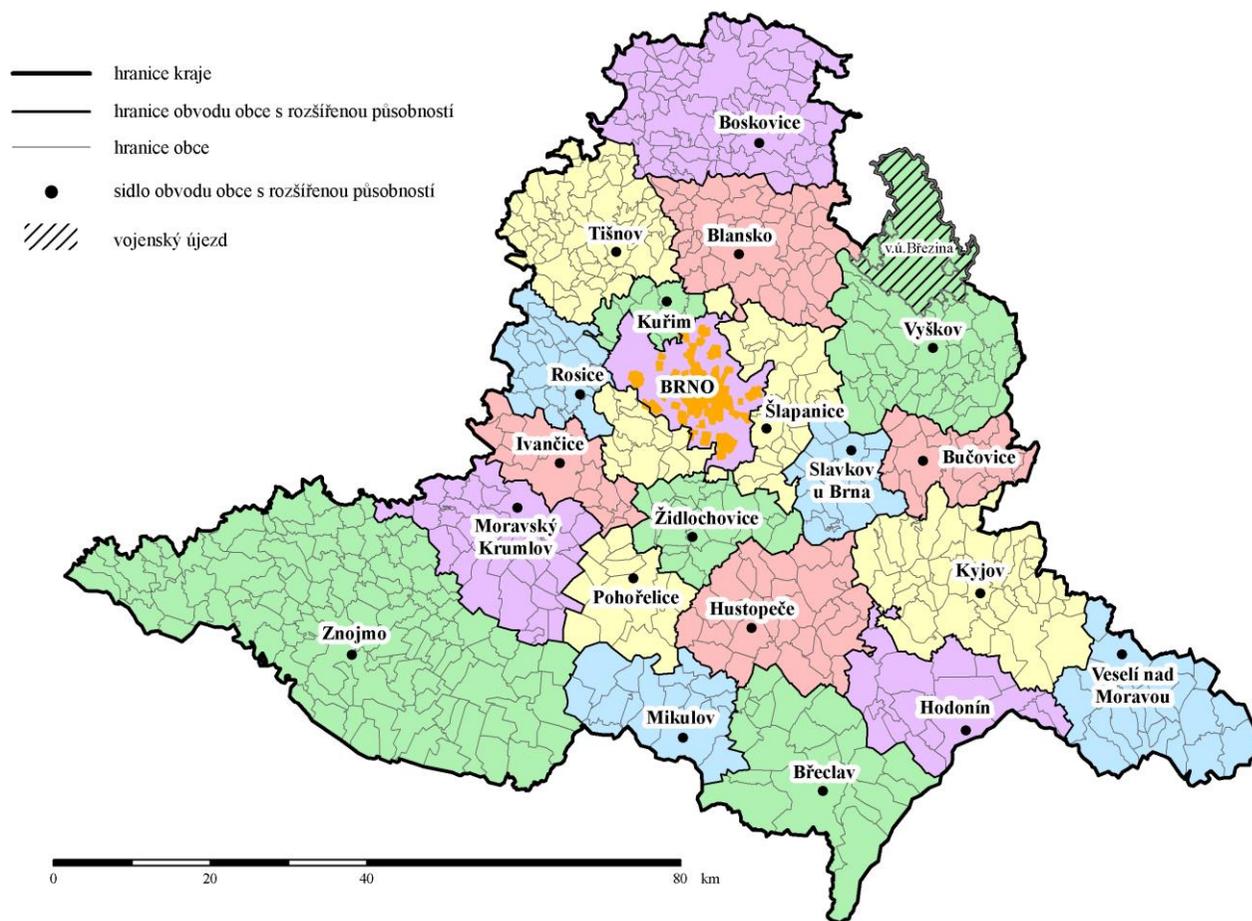
Jihomoravský kraj je rozlohou i počtem obyvatel čtvrtým největším krajem v České republice. Svou výměrou (7 196 km²) se na celkové ploše ČR podílí 9,1 procenty, ale žije zde 11,0 % obyvatel ČR (1 145 405 osob). Hustota zalidnění je tedy vyšší než republikový průměr a činí 159,2 obyvatel na km². Největším je z hlediska rozlohy okres Znojmo (výměra 1 590 km²), kde však žije pouze 9,9 % obyvatel kraje a okres tak vykazuje nejnižší hustotu zalidnění ze všech okresů Jihomoravského kraje. Naopak rozlohou nejmenší je okres Brno-město (230 km²), který má zároveň nejvyšší hustotu zalidnění, neboť na jeho území žije 367 tis. obyvatel. Nejméně obyvatel, pouze 7,7 % všech obyvatel Jihomoravského kraje, žije v okrese Vyškov.

Průměrný počet obyvatel jedné obce k 30.9.2008 činil 1 702 obyvatel, což bylo o něco více než průměrně v ČR (1 672 obyvatel). Největšími sídly na území kraje jsou s výjimkou krajského sídla okresní města Znojmo (34,7 tis. obyvatel), Hodonín (25,9 tis.), Břeclav (24,3 tis.), Vyškov (21,9 tis.) a Blansko (20,9 tis.). Více než 10 tis. obyvatel mají ještě města Veselí nad Moravou, Kyjov, Boskovice a Kuřim.

V obcích se statusem města žilo na konci roku 2007 celkem 714 568 obyvatel, tj. 62,4 % všech obyvatel kraje. Kromě Statutárního města Brna vykazují největší stupeň urbanizace okresy Blansko (52,8 %) a Břeclav (50,5 %). Naopak venkovské obyvatelstvo výrazně převažuje v okrese Brno-venkov (stupeň urbanizace pouze 35,3 %).

Nejvíce obcí spadá do velikostní kategorie 200 – 499 obyvatel; patří sem 199 obcí, kde však žije pouze 5,8 % obyvatel. Téměř třetinu všech obyvatel Jihomoravského kraje soustřeďuje město Brno. Největší podíl obyvatel ze zbývajících velikostních kategorií pak žije v obcích s 2 – 5 tis. obyvateli (172,4 tis. osob, tj. 15,1 %). Nejnižší podíl obyvatel má trvalé bydliště v obcích do 200 obyvatel, ale nízký počet obyvatel je rovněž koncentrován do měst s 10 – 20 tis. obyvateli (3,9 % obyvatel kraje).

Obrázek 1: Administrativní členění Jihomoravského kraje k 31.12.2008



I.2. Ekonomická, sociální a demografická situace v Jihomoravském kraji

Podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) žilo na území Jihomoravského kraje k 30.9.2008 celkem 1 145 405 obyvatel, z toho 51,3 % žen (587 311) a 48,7 % mužů (558 094). Střední stav obyvatelstva Jihomoravského kraje činil v daném období 1 142 793. V 1. – 3. čtvrtletí 2008 přibylo v kraji 4 871 obyvatel, což je o sto méně než v období předcházejícím. Hlavní podíl na celkovém přírůstku má stěhování (přistěhovalo se 3 052 osob), ale také přirozenou měnou obyvatel v Jihomoravském kraji přibylo (přirozený přírůstek 1 819 osob), což je mnohem více než ve stejném období roku 2007 (928 obyvatel).

Tabulka 1: Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel

	31.12.2007	30.9.2008
počet obyvatel celkem	1 132 563	1 145 405
z toho ženy	582 161	587 311
z toho věková kategorie: 0 – 14 let	159 102	159 102
15 – 64 let	808 105	808 105

Pramen: Statistický bulletin - Jihomoravský kraj 1. – 3. čtvrtletí 2007, 2008, ČSÚ 2008, 2009
Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2008, ČSÚ 2009

V Jihomoravském kraji stejně jako téměř všude v ČR dlouhodobě klesá počet obyvatel v předproduktivním věku a zvyšuje se počet osob ve věku vyšším než 65 let. Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2007 činil 40,6 let. Nejmladší obyvatelstvo vykázal okres Znojmo (39,7 let), kde je také populačně nejpříznivější situace (index stáří je 0,92). Nejstarší je naopak obyvatelstvo ve městě Brně; průměrný věk zde dosahoval 41,8 let, tedy o 1,5 roku více než byl průměr ČR. V Brně žilo na konci roku 2007 také výrazně více obyvatel starších 65 let než mladších 15 let (index stáří je 1,31). Koncentrace staršího obyvatelstva do Brna také ovlivňuje věkovou strukturu celého kraje, který vykazuje index stáří o něco vyšší než je celorepublikový průměr (rok 2006 byl první, kdy na úrovni celé ČR byl počet osob starších 65 let vyšší než osob mladších 15 let, v Jihomoravském kraji to bylo již o rok dříve).

Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let je v Jihomoravském kraji oproti celostátnímu průměru lepší. Výběrové šetření dokladuje vyšší podíl vysokoškoláků v populaci Jihomoravského kraje než na úrovni ČR. Důvodem je především přítomnost druhého největšího města ČR, v němž je lokalizována řada vysokých škol. V ostatních vzdělanostních kategoriích nejsou patrné výrazné rozdíly ve srovnání s průměrem ČR, snad jen o něco nižší je podíl osob se středním vzděláním bez maturity.

Jihomoravský kraj patří k regionům s významným ekonomickým potenciálem. Vytvořený hrubý domácí produkt (HDP) kraje představoval v roce 2007 celkem 10,3 % hrubého domácího produktu České republiky, což bylo po Praze a Středočeském kraji nejvíce ze všech krajů ČR. Dosažená výše podílu HDP ovšem neodpovídá podílu obyvatelstva kraje na obyvatelstvu ČR, který činí 11,0 %. Za posledních pět let se HDP na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji pohyboval zhruba na úrovni 92 – 93 % úrovně HDP na 1 obyvatele v ČR, což představovalo 3. – 4. nejlepší pozici ze všech krajů ČR. V roce 2007 HDP na jednoho obyvatele Jihomoravského kraje dosahoval hodnoty 93,2 % hodnoty ČR, což v důsledku znamenalo čtvrtou nejvyšší pozici mezi kraji.

Informace o ekonomické úrovni regionů dokladují rovněž údaje o průměrné mzdě. Ta v 1. - 3. čtvrtletí 2008 v Jihomoravském kraji dosáhla hodnoty 20 926 Kč, což bylo o 2 016 Kč

méně než činil průměr ČR. V poměru k průměrné mzdě v ČR se Jihomoravský kraj nachází na úrovni 91,2 %, tedy po Praze, Středočeském, Plzeňském a Moravskoslezském kraji na 5. nejvyšší hodnotě mezi kraji ČR. Meziročně se průměrná mzda zvýšila o 8,7 %, tedy stejně jako průměrná mzda v ČR.

I.3 Silné stránky Jihomoravského kraje

- významné centrum nadregionálního významu v oblasti vědy, výzkumu a vývoje, strategických služeb a služeb pro podniky,
- nadregionální význam řady vyšších a vysokých škol, dostatečná kapacita středních škol, možnost využít vědeckovýzkumného potenciálu města Brna, zejména pro inovace a rozvoj produktivních služeb,
- technický i oborový potenciál pro rozvoj produkce s vyšší přidanou hodnotou,
- přítomnost významných rozvojových průmyslových zón,
- kvalifikovaná pracovní síla a nadprůměrně vysoký podíl vysokoškolsky vzdělané populace,
- rovný přístup žen a mužů ke vzdělání,
- relativně podprůměrné výdělky jako „motivační faktor“ pro potenciální investory,
- výhodná dopravní poloha regionu (v kontextu tvořící se sítě expresních silničních a železničních komunikací), existence letiště s mezinárodním statutem,
- atraktivní oblast z hlediska rozvoje cestovního ruchu.

I.4 Slabé stránky Jihomoravského kraje

- nedostatečné využívání flexibilních forem organizace práce, zejména práce na částečný úvazek,
- nízká mobilita pracovní síly,
- dlouhodobě podprůměrná úroveň mezd,
- absence velkého ekonomického subjektu schopného plnit úlohu „pólu růstu“,
- nízká podnikatelská aktivita v oblastech s vysokou mírou nezaměstnanosti,
- výrazné zastoupení starších věkových skupin obyvatelstva v populačně malých obcích kraje a ve městě Brně,
- nadprůměrná úroveň nezaměstnanosti, především v okresech na jihu kraje,
- vysoká úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti a její velké regionální rozdíly,
- nedostatečná vazba školského systému a obsahu vzdělávání na potřeby regionálního trhu práce, ale také malá schopnost reálně odhadovat budoucí kvalifikační potřeby regionu,
- nízký podíl zaměstnanců účastnících se dalšího vzdělávání,
- slabé motivační prostředí k pracovnímu uplatnění skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí.

II. Zaměstnanost v Jihomoravském kraji

II.1. Celkový vývoj zaměstnanosti

Podle výsledků výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) bylo na konci 3. čtvrtletí 2008 v Jihomoravském kraji obsazeno celkem 534,1 tis. pracovních míst. Z hlediska jednotlivých sektorů ekonomiky dosahuje nyní podíl primárního sektoru na úhrnné zaměstnanosti v kraji 3,1 %, podíl sekundáru činí 41,5 %, podíl terciáru dosahuje 55,4 %. Meziročně zaměstnanost v Jihomoravském kraji nejvíce poklesla v primární sféře, a to o 23,2 %, minimální snížení bylo zaznamenáno také v terciáru (o 0,6 %), zatímco v sekundáru došlo ke nárůstu o 3,2 %.

Z hlediska odvětvového není současná skladba zaměstnanosti v kraji příliš příznivá. Nejvíce pracovních míst poskytuje stále zpracovatelský průmysl, který vykázal téměř 156 tis. zaměstnaných, což je hodnota blízká stavu z poloviny devadesátých let. Na druhém místě je odvětví obchodu (61,8 tis. osob), dále je stavebnictví (54,7 tis. osob) a odvětví tržních služeb (45,5 tis. osob).

II.1.1. Organizační struktura podnikatelských subjektů

Podle Registru ekonomických subjektů (RES) bylo na území Jihomoravského kraje ke konci 3. čtvrtletí roku 2008 evidováno celkem **275 168 podnikatelských subjektů**, což je o 6 584 subjektů více než před rokem.

Právníckých osob bylo na území Jihomoravského kraje registrováno celkem 63 138, tj. 22,9 % všech subjektů. Většina právníckých osob (58,6 %) vyvíjela činnost jako obchodní společnost. Více než polovina právníckých osob má sídlo ve městě Brně. Zanedbatelné procento tvořily organizace v rukou státu, jejichž počet se meziročně opět snížil.

K 30.9.2008 podnikalo dle údajů ČSÚ v Jihomoravském kraji celkem **212 030 fyzických osob**. Naprostá většina z nich (87,7 %) byli živnostníci. Soukromí rolníci a zemědělští podnikatelé tvořili 6,4 % z celkového počtu fyzických osob, přičemž nejvíce jsou zastoupeni v okresech v jižní části kraje (Břeclav, Hodonín). Zatímco počet zemědělských podnikatelů meziročně vzrostl, počet soukromých rolníků se snížil.

Z celkového počtu organizací v Jihomoravském kraji k 30.9.2008 se celkem 17 876 subjektů zabývalo činnostmi **v primární sféře** (6,5 %), **v sekundární sféře** působilo 69 931 subjektů (25,4 %) a 187 361 subjektů vyvíjelo činnost **v terciární sféře** (68,1 %). K největšímu meziročnímu nárůstu počtu subjektů došlo v rámci zpracovatelského průmyslu v papírenském a polygrafickém průmyslu, ale také ve strojírenství. Naopak poklesl počet subjektů podnikajících v dřevozpracujícím a v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu. Ve všech odvětvích terciéru s výjimkou finančního zprostředkování počet subjektů vzrostl, nejvýrazněji v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a v odvětví obchodu a oprav motorových vozidel.

Vliv většiny ze 275 168 zaregistrovaných subjektů na situaci trhu práce je velmi malý. Podle ČSÚ sídlilo k 30.9.2008 v Jihomoravském kraji celkem 3 198 organizací s 25 a více zaměstnanci, zatímco malých subjektů (s 1 - 24 zaměstnanci) bylo ke stejnému datu evidováno 32 643. Celkem 72,0 tis. subjektů nemá žádné zaměstnance a v případě dalších 167,3 tis. subjektů zapsaných v RES nebyla uvedena velikostní kategorie.

II.1.2. Databáze České správy sociálního zabezpečení

Podle údajů Krajské správy sociálního zabezpečení pro Jihomoravský kraj a Městské správy sociálního zabezpečení v Brně sídlilo k 31.12.2008 na území kraje celkem 3 083 organizací s počtem 25 a více zaměstnanců, z nichž 1 411 (tj. 45,7 %) bylo lokalizováno přímo v krajském městě. V těchto organizacích pracovalo úhrnně 342 tis. osob. Vedle toho bylo v kraji evidováno 28 509 malých a středních podniků (s méně než 25-ti zaměstnanci), které celkem vytvářely dalších 127 396 pracovních míst. A konečně v kategorii „samostatně výdělečně činných“ bylo v databázích ČSSZ v kraji evidováno celkem 70 550 osob.

Tabulka 2: Vývoj počtu zaměstnavatelů

Zaměstnavatelé	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců	3 101	3 083
zaměstnavatelé v drobném a středním podnikání (do 25 zaměst.)	28 196	28 509
celkový počet zaměstnavatelů	31 297	31 592

Pramen: KSSZ pro Jihomoravský kraj, MSSZ Brno, 2008, 2009

K 31.12.2008 tedy celková takto zjištěná „zaměstnanost“ zahrnovala 540 tis. osob, z čehož podíl „velkých zaměstnavatelů“ představuje 63,3 %, podíl „malých a středních“ zaměstnavatelů činí 23,6 % a zastoupení osob samostatně výdělečně činných dosahuje 13-ti %. Průměrná velikost „velkého podniku“ v kraje dosahuje v současné době 110 zaměstnanců, zatímco průměrná velikost firmy v kategorii „malé a střední podnikání“ činí 4 zaměstnanců.

Tabulka 3: Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ

Zaměstnanci a OSVČ	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	334 845	342 097
zaměstnanci u drobných a středních firem (do 25 zaměstnanců)	142 811	127 396
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	70 217	70 550
celková zaměstnanost	547 873	540 043

Pramen: KSSZ pro Jihomoravský kraj, MSSZ Brno, 2008, 2009

Závěrem je třeba zdůraznit, že při popisu pracovního potenciálu území je třeba databázím ČSSZ přiznat pouze zcela podružný význam, neboť prioritní v tomto ohledu jsou a nadále i zůstanu databáze Českého statistického úřadu, zejména údaje tzv. „Výběrového šetření pracovních sil“.

II.2. Zaměstnanost u vybraných nejvýznamnějších zaměstnavatelů, kteří v roce 2008 zaznamenali nejvýraznější personální pohyb

Příloha obsahuje individuální data a nemůže být tedy zveřejněna.

II.3. Zaměstnanost ve významných zahraničních a mezinárodních společnostech

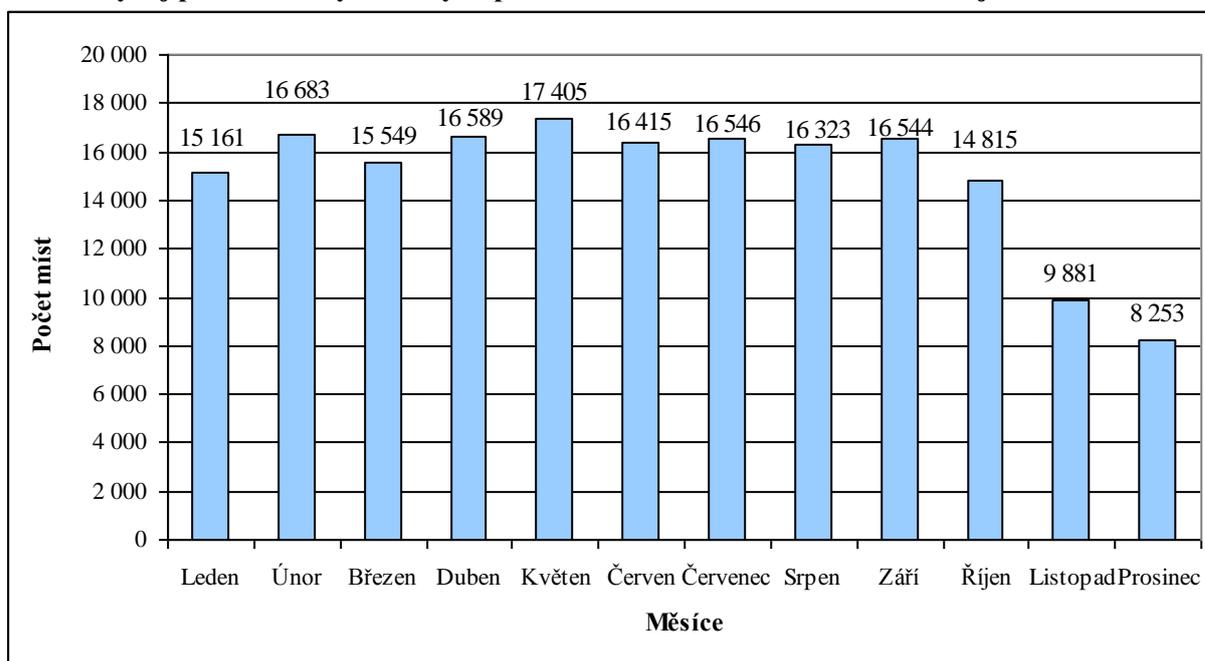
Příloha obsahuje individuální data a nemůže být tedy zveřejněna.

II.4. Volná pracovní místa

II.4.1. Stav a vývoj počtu volných pracovních míst¹

Počet volných pracovních míst registrovaných na úřadech práce v Jihomoravském kraji se během roku 2008 pohyboval mezi 8,3 tis. (prosinec) a 17,4 tis. (květen). **Průměrně** bylo v roce 2008 registrováno 15 014 volných pracovních míst, což je o 3 062 více než v roce 2007. Ve srovnání s koncem roku 2007 se ale počet volných míst snížil o 5 472, tj. o 40 % (na úrovni celé ČR byl pokles o 35 %). K výraznému snížení došlo až v posledním čtvrtletí roku 2008, a to o 50 % oproti stavu z konce září 2008; důvodem poklesu míst je zhoršující se situace ve světové ekonomice.

Graf 2. Vývoj počtu hlášených volných pracovních míst v Jihomoravském kraji v roce 2008



Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, MPSV ČR, 2008, 2009

Z hlediska rozložení volných pracovních míst se v Jihomoravském kraji stále projevuje výrazná územní diferenciaci. Nejvyšší byl počet hlášených míst vždy v okrese Brno-město, ale zatímco na konci roku 2007 činil 46,5 % celkové nabídky míst v kraji, o rok později došlo k poklesu na 36,5 %. Více než pětina všech míst v kraji byla registrována v okrese Brno-venkov, téměř 13 % v okrese Znojmo; ostatní okresy se na celkovém počtu míst v kraji na konci roku

¹ V souvislosti s novým zákonem č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, který vešel v platnost v říjnu 2004, došlo k významným změnám v povinnosti získávání pracovního povolení pro cizince. Dle § 89 musí pro svoji činnost pracovní povolení nově získat také cizinci ze zemí mimo EHP a Švýcarska působící na území ČR v roli **společníků či statutárního orgánu** obchodní společnosti nebo **členů družstev** při plnění běžných úkolů. Vzhledem k tomu, že je tudíž nutno nahlásit tyto pozice společníků a družstevníků na úřadě práce jako volná místa, projevila se v praxi účinnost § 89 **výrazným zvýšením nabídky volných pracovních míst** v evidenci úřadů práce, a to od prosince 2004. Ve skutečnosti se však o klasická volná pracovní místa nejedná, neboť zaměstnavatelé v těchto případech pouze žádali o povolení na již obsazená pracovní místa (fáze probíhající v prosinci 2004 a v lednu 2005) nebo na místa sice nová, ale určená výhradně pro cizince z tzv. třetích zemí v postavení společníka či družstevníka. Tato místa tvořila v některých měsících roku 2005 i nadpoloviční většinu všech hlášených míst. Během roku 2006 se oproti předchozímu roku počet míst tohoto druhu výrazně snížil a zároveň narostl počet „normálních“ volných míst. I v roce 2008 se počet míst spojených s § 89 stále významně podílil na celkovém počtu vykazovaných volných míst, a to zhruba jednou třetinou. Přínosem výše uvedené legislativní změny je ze statistického hlediska podchycení většího množství cizinců působících na území ČR než dříve a tudíž zpřesnění informací o zaměstnanosti, negativem pak zkrácení možnosti uplatnění na trhu práce např. pro osoby se základním vzděláním. Je proto třeba upozornit, že údaje o volných pracovních místech, které jsou zveřejňovány od ledna 2005, jsou s údaji z předchozích let nesrovnatelné. Změna v zákoně má rovněž významný vliv na zvýšení počtu udělených pracovních povolení pro cizince z tzv. třetích zemí (viz kapitola 4). V následujících kapitolách bude provedena analýza volných pracovních míst v počtech vykazovaných oficiální statistikou, tedy bez ohledu na to, zda jsou volná místa vázána na § 89 zákona o zaměstnanosti..

2008 podílely zhruba šestinou.

Počet hlášených pracovních míst se ve všech okresech meziročně snížil, relativně nejvíce v okrese Blansko a Brno-město. V Brně ubylo ve srovnání s koncem roku 2007 více než 3,3 tis. míst, což představuje pokles o více než 50 % původního stavu. Relativně nejnižší pokles zaznamenaly okresy Brno-venkov a Znojmo, a to „pouze“ o cca jednu pětinu.

II.4.2. Struktura volných pracovních míst

Vzhledem k tomu, že většina družstev, na které se začala vztahovat povinnost žádat pro své členy o pracovní povolení dle § 89 zákona o zaměstnanosti (viz pozn. č. 1), spadá do odvětví stavebnictví, případně provozuje úklidové práce a pomocné práce v průmyslu, ovlivňuje jejich nabídka trvale především skupinu volných míst vhodných pro osoby se základním vzděláním. Ostatní vzdělanostní kategorie volných pracovních míst nejsou paragrafem 89 již významně ovlivněny.

V posledních dvou letech převažují v evidenci úřadů práce v Jihomoravském kraji právě pracovní místa nabízená uchazečům s nejvýše základním vzděláním – jejich počet se meziročně snížil o třetinu a k 31.12.2008 tato kategorie tvořila 51,6 % celkové nabídky volných míst.

Tabulka 6: Počet hlášených volných míst podle požadavků na vzdělání

ISCED97	31.12.2007			31.12.2008		
	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo	uchazeči	volná místa	uchaz./ 1 místo
bez vzdělání a neúplně základní	49	179	0,3	45	119	0,4
základní vzdělání	11 953	6 452	1,9	11 268	4 255	2,6
nižší střední vzdělání	29	3	9,7	20	3	6,7
nižší střední odborné	703	8	87,9	789	3	263,0
střední odborné s výučním listem	17 967	5 139	3,5	17 315	2 713	6,4
střední nebo střední odborné bez mat. i výučního listu	397	36	11,0	354	44	8,0
ÚSV	1 431	42	34,1	1 343	24	56,0
ÚSO s vyučením i maturitou	1 976	228	8,7	2 119	139	15,2
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	7 222	1 154	6,3	6 996	603	11,6
vyšší odborné vzdělání	281	36	7,8	272	18	15,1
bakalářské vzdělání	267	35	7,6	333	95	3,5
vysokoškolské	1 885	411	4,6	2 141	236	9,1
doktorské	79	2	39,5	68	1	68,0
celkem	44 239	13 725	3,2	43 063	8 253	5,2

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

* zde označené vysokoškolské vzdělání odpovídá pouze magisterskému stupni VŠ

K výraznému poklesu došlo meziročně také u pracovních míst pro uchazeče se středním vzděláním bez maturity (o 46,7 %), která tak tvořila 33,4 % všech hlášených volných pracovních míst. Pro vysokoškoláky klesla nabídka míst o čtvrtinu a v případě středoškoláků s maturitou o 46,3 %. Místa pro vysokoškoláky tak stále tvoří pouze zlomek celkové nabídky (pouze 4,0 %, což je na region, který chce být na mezinárodním trhu úspěšný, velmi málo), přičemž nejvíce je registrováno míst pro programátory, strojírenské a stavební inženýry a pedagogické pracovníky. Mnoho prestižních míst pro vysokoškoláky se však do databází úřadů práce ani nedostane.

K meziročnímu nárůstu počtu míst došlo v kategoriích bakalářského vzdělání a středního nebo středního odborného bez maturity i výučního listu. Obě tyto kategorie však dohromady

představují pouze 1,7 % všech míst.

Struktura volných míst podle stupně požadovaného vzdělání se odráží v **profesní skladbě** volných míst. Meziročně došlo k největšímu poklesu absolutního počtu požadavků pro kvalifikované dělníky a řemeslníky (7. třída KZAM), a to o polovinu, ale také ve 9. třídě KZAM - pomocní a nekvalifikovaní dělníci (o třetinu). Relativně vzato ale k největšímu poklesu došlo ve 4. třídě KZAM - nižší administrativní dělníci a třídě 2. KZAM - (vědeckí a odborní duševní pracovníci). Zhruba dvoupětinový pokles zaznamenaly třídy KZAM 8 (obsluha automatických a poloautomatických strojů) a KZAM 3 (techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci). Pro provozní pracovníky ve službách a obchodu (5. třída KZAM) bylo nabízeno o 30 % méně míst než před rokem, k mírnému poklesu počtu míst meziročně došlo i u kvalifikovaných dělníků v zemědělství (6. třída KZAM). Pouze v 1. hlavní třídě klasifikace KZAM (vedoucí a řídicí pracovníci) došlo nárůstu počtu míst, tato místa se však na celkovém počtu míst podílejí jen 1,7 %.

Nejvíce je v nabídce úřadů práce v Jihomoravském kraji dlouhodobě evidováno míst pro kvalifikované řemeslníky (7. třída KZAM). Na konci roku 2008 jich úřady práce registrovaly celkem 2,4 tis., tedy více než čtvrtinu všech požadavků. Podobný počet volných míst (2,3 tis.) byl i v 9. třídě KZAM (nekvalifikovaní dělníci) – jejich stavy však významně ovlivňují místa vázaná na § 89 zákona o zaměstnanosti. Šestinou se na celkovém stavu podílela místa pro „manipulační dělníky“, spadající do 8. hlavní třídy KZAM.

Počet volných pracovních míst pro **absolventy a mladistvé** se meziročně snížil o dvě třetiny. Vzhledem k meziročně zhruba stejnému počtu uchazečů-absolventů došlo ve srovnání s koncem roku 2007 k tomu, že ukazatel počtu uchazečů-absolventů připadajících na jedno volné pracovní místo pro absolventy se zvýšil z 1,0 na 3,2.

Počet volných pracovních míst vhodných pro **osoby se zdravotním postižením (OZP)** se meziročně také snížil. Zatímco v roce 2007 na jedno takovéto místo připadalo zhruba 30 uchazečů se zdravotním postižením, ke konci roku 2008 došlo k nárůstu až na 50 uchazečů, což je výrazně více než na úrovni celé ČR (18,6).

II.4.3. Charakter volných pracovních míst neobsazených déle než 3 měsíce

Z analýzy databáze volných pracovních míst jednotlivých úřadů práce v Jihomoravském kraji vyplývá, že pro nedostatek vhodných uchazečů bývají v evidenci dlouhodobě (déle než 3 měsíce) neobsazena místa některých kvalifikovaných dělníků v průmyslu, jako např. svářeči, frézaři, zámečníci, dále pak švadleny a krejčí, některé stavební profese (zedníci, tesaři) a také místa pro řidiče nákladních automobilů. Zatímco ve většině okresů kraje je nedostatek pracovníků především v dělnických profesích, ve městě Brně zůstávají déle neobsazena také místa pro některé vysokoškolské profese. Jedná se především o místa vztažená k oborům výpočetní techniky a také o místa, která vyžadují specifické jazykové znalosti. Vzhledem ke struktuře firem, které do Brna v posledních letech lokalizovaly svoji činnost, jsou vysoké nároky kladeny především na jazykové vybavení pracovníků, a to už i v dělnických profesích, tedy nejen administrativních či výzkumných.

Tabulka 6a: Nejčastější profese, požadované zaměstnavateli v Jihomoravském kraji (stav k 31.12.2008)

	Profese (KZAM)		Počet		Poměr*
	kód	Název (zkráceno)	VPM	Uchazečů	
1.	9313	Pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách budov	743	128	0,2
2.	9321	Pomocní a nekvalifikovaní montážní a manipulační dělníci	475	2 666	5,6
3.	7212	Svářeči, řezači plamenem a páječi	437	119	0,3
4.	9132	Pomocníci a uklízeči v kancelářích, hotelích, nemocnicích a jiných zařízeních	386	2 114	5,5
5.	8281	Montážní dělníci montující mechanická zařízení	363	521	1,4
6.	7122	Zedníci, kameníci, omítkáři	308	1 034	3,4
7.	9322	Ruční baliči a pytlovači	230	15	0,1
8.	6111	Pěstitelé polních plodin	229	181	0,8
9.	7222	Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	204	751	3,7
10.	5211	Prodáváci v obchodech	161	3 044	18,9
11.	9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	159	2 542	16,0
12.	5122	Kuchaři	147	1 186	8,1
13.	7223	Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	145	172	1,2
14.	8324	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	141	444	3,1
15.	5123	Čišníci, servírky	134	753	5,6
16.	7241	Elektromechanici, opraváři a seřizovači různých typů elektrických zařízení	134	412	3,1
17.	8211	Obsluha automatických nebo poloautomatických obráběcích strojů	117	79	0,7
18.	9323	Dělníci nádvorní skupiny	105	1 240	11,8
19.	3415	Obchodní cestující, profesionální poradci v obchodě, obchodní zástupci	93	641	6,9
20.	8240	Obsluha automatických nebo poloautomatických dřevoobráběcích strojů	82	80	1,0

* Počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo
Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji, OKpráce, 2009

Ve výše uvedeném přehledu (tab. 6a) jsou uvedeny nejčetnější profese, které v závěru roku 2008 inzerovali zaměstnavatelé na úřadech práce v Jihomoravském kraji. Je zřejmé, že zaměstnavatelé mají v kraji zájem především o nekvalifikované a pomocné pracovníky, značná je i poptávka po kvalifikovaných pracovnících v dělnických profesích (svářeči, zedníci, zámečníci apod.). **Mezi dvaceti nejčetnějšími profesemi (tyto se na celkovém počtu pracovních míst hlášených na úřadech práce v kraji podílejí 58-ti %!) není jediná profese vysokoškolská a pouze jedna, kde je maturita nezbytným předpokladem (KZAM 3415 - obchodní zástupce).** Je ovšem třeba upozornit, že v hodnoceném souboru jsou uvedena i pracovní místa, hlášená dle § 89 zákona o zaměstnanosti.

Je tedy zřejmé, že – z hlediska dalších rozvojových možností kraje – je tato skladba poptávky ze strany zaměstnavatelů velmi nevhodná. Takto výrazná orientace na průmysl, dělnické profese a na málo kvalifikovanou práci může další rozvoj regionu výrazným způsobem podvázet.

III. Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji

Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji se z hlediska vývoje nezaměstnanosti během první poloviny roku 2008 zlepšovala, poté však došlo ke stagnaci stavu a v posledním čtvrtletí k výraznějšímu nárůstu nezaměstnanosti. Počet uchazečů se díky tomu meziročně snížil jen o 2,7 %, na celorepublikové úrovni se počet uchazečů snížil dokonce pouze o 0,7 %.

III.1. Základní charakteristiky vývoje nezaměstnanosti

V Jihomoravském kraji bylo k 31.12.2008 evidováno **43 063 uchazečů** o zaměstnání; téměř dvě pětiny z nich pobíralo podporu v nezaměstnanosti (celkem 16 547, tj. 38,4 %). Nejvíce uchazečů bylo registrováno v lednu (45,3 tis.), nejméně v červnu (36,4 tis.). Průměrně bylo na úřadech práce evidováno 39,9 tis. uchazečů, což bylo o 7,9 tis. méně než v roce 2007.

Tabulka 7: Vývoj nezaměstnanosti

Nezaměstnaní, VPM a MN	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
evidovaní uchazeči o zaměstnání celkem	44 239	43 063	24 092	22 821
z toho dosažitelní	41 658	41 157	22 546	21 745
volná pracovní místa	13 725	8 253	x	x
uchazeči připadající na 1 VPM	3,2	5,2	x	x
uchazeči pobírající podporu v nezaměstnanosti	14 164	16 547	7 154	8 356
míra nezaměstnanosti (v %)	6,9	6,8	8,6	8,5

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

III.2. Tok nezaměstnanosti

V průběhu roku 2008 bylo na úřadech práce v Jihomoravském kraji **nově zaregistrováno** 66,5 tis. uchazečů o zaměstnání, nejvíce přitom v září (7,6 tis.) a nejméně v květnu (4,2 tis.). Průměrně bylo v průběhu roku 2008 měsíčně zaevidováno 5,5 tis. osob. **Vyřazeno** z evidence bylo celkem 67,7 tis. uchazečů, z toho nejvíce v dubnu (7,6 tis.), nejméně v prosinci (3,4 tis.). Průměrně úřady práce měsíčně vyřadily z evidence 5,6 tis. uchazečů. Z celkového počtu vyřazených bylo umístěno 44,3 tis. uchazečů, z nich pak 15,7 % získalo zaměstnání prostřednictvím úřadů práce.

K největšímu přírůstku počtu uchazečů do evidence úřadů práce v kraji došlo v září 2008 (2 821 uchazečů), což bylo vyvoláno především přílivem čerstvých absolventů škol do evidence úřadů práce. Počet osob v evidenci vzrostl významně také v lednu, červenci a prosinci. Ve zbývajících měsících roku se počet nově evidovaných příliš neměnil.

Tabulka 8: Tok nezaměstnanosti

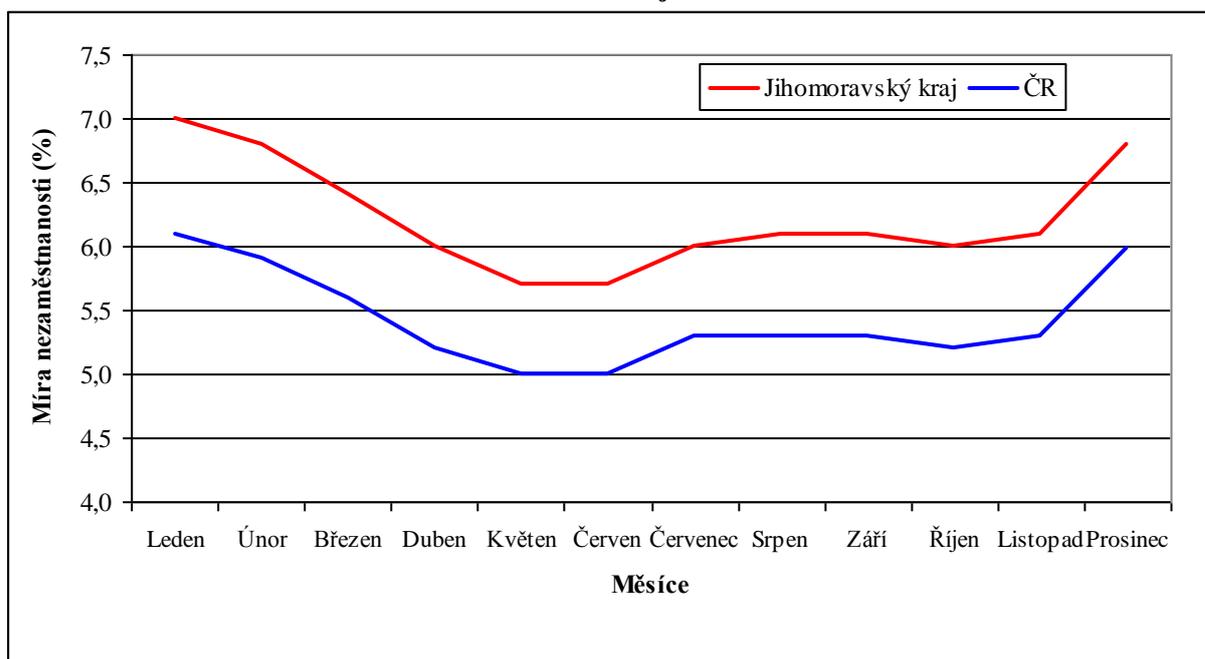
	celkem			ženy		
	nově evidovaní	vyřazení	umístění	nově evidované	vyřazené	umístěné
za rok 2007	65 769	76 760	50 026	28 249	32 689	21 295
za rok 2008	66 535	67 711	44 368	32 019	33 576	19 429

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

III.2.1. Stav a vývoj míry nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti v kraji se během roku 2008 pohybovala mezi 7,0 % (v lednu) a 5,7 % (v květnu, červnu), ale i přes výrazné meziroční snížení byla stále vyšší než průměr v ČR. Sezónní charakter vývoje míry nezaměstnanosti je typický pro většinu oblastí ČR a souvisí s přibývajícím množstvím pracovních příležitostí v zemědělské výrobě, ve stavebnictví a cestovním ruchu v průběhu jarních a letních měsíců a s jejich úbytkem na podzim a v zimě. Průměrná míra nezaměstnanosti v kraji v roce 2008 činila 6,2 %, což bylo o 0,8 procentního bodu více než průměrná míra nezaměstnanosti v celé ČR. Vývoj míry nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji a ČR během posledního roku ukazuje následující graf č. 2.

Graf 2: Míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji a ČR v roce 2008



Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, MPSV ČR, 2008, 2009

Z hlediska míry nezaměstnanosti jsou v kraji patrné výrazné regionální rozdíly. Nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazují dlouhodobě okres Znojmo a Hodonín (okolo 9 %), nejnižší okres Brno-venkov, kde na konci roku 2008 činila 4,4 %, což byla 14. nejnižší hodnota v ČR. Pod pětiprocentní hranicí se v průběhu téměř celého roku pohyboval také okres Vyškov. Krajskou míru nezaměstnanosti překračuje vedle obou zmíněných okresů také okres Břeclav. V ostatních regionech kraje je míra nezaměstnanosti nižší než krajský průměr.

Meziročně došlo k poklesu míry nezaměstnanosti ve většině okresů Jihomoravského kraje, nejvíce přitom v okrese Znojmo (o 0,7 procentního bodu – p.b.) a v okrese Břeclav (o 0,5 p.b.). Ve třech okresech kraje došlo k nárůstu nezaměstnanosti, nejvíce na Blansku (o 0,9 p.b.), dále pak v okresech Hodonín a Vyškov. Na úrovni kraje došlo k poklesu míry nezaměstnanosti o 0,1 p.b., v ČR se meziročně míra nezaměstnanosti nezměnila.

III.3. Struktura nezaměstnanosti a její vývoj

Z celkového počtu uchazečů bylo v kraji během roku 2008 registrováno vždy více žen než mužů. S nástupem sezónních prací se navíc podíl žen obvykle zvyšuje, neboť především při stavebních činnostech se uplatňují spíše muži.

Míra nezaměstnanosti žen byla v roce 2008 v Jihomoravském kraji - stejně jako ve všech oblastech ČR - vždy vyšší než míra nezaměstnanosti mužů a rozdíly se zvyšovaly právě v období letních měsíců. Zatímco v prvním čtvrtletí 2008 byl rozdíl v uvedené míře nezaměstnanosti 2,6 p. b. v neprospěch žen, v srpnu to bylo 3,6 p. b. Na konci roku se rozdíl opět o něco snížil (na 2,9 p.b.).

Shodně s poklesem celkového počtu uchazečů klesaly postupně až do června i stavy absolventů škol a mladistvých v evidenci úřadů práce. Zatímco v lednu dosáhl jejich počet ještě 2,8 tis. (6,2 % všech uchazečů), v červnu jich bylo již jen 1,8 tis. a na celkové nezaměstnanosti se podíleli pouze 5,0 %. V druhé polovině roku jejich počet opět mírně vzrůstal, a to až do října (3 253 absolventů). Na konci roku 2008 pak bylo registrováno 3,0 tis. uchazečů-absolventů, což bylo zhruba stejně jako před rokem.

Méně pozitivní byl vývoj ve skupině OZP. Jejich počet sice také klesal, ale ne tak intenzivně, jako počet všech uchazečů o zaměstnání, což se logicky projevilo nárůstem podílu zdravotně hendikepovaných občanů v evidenci úřadů práce na celkovém počtu uchazečů. Meziročně se však i v této skupině počet uchazečů snížil, a to o 529, tedy o 6,1 % výchozího stavu.

V některých skupinách uchazečů o zaměstnání je situace v jednotlivých okresech značně odlišná. Na konci roku 2008 tvořily ženy mezi uchazeči v okresech Brno-venkov a Blansko 56,2 %, zatímco v okresech Hodonín a Břeclav jich bylo méně než polovina (49,9 %, resp. 49,7 %). Podíl absolventů na celkovém počtu uchazečů byl nejnižší v krajském městě (5,3 %), zatímco v okrese Břeclav přesahoval 9 %. Územně diferencovaná byla situace i ve skupině osob se zdravotním postižením (OZP). Více než čtvrtina všech nezaměstnaných OZP byla koncentrována v Brně, ale na celkovém počtu uchazečů se zde zdravotně postižení podíleli pouze 16,4 procenty, což bylo po okrese Znojmo (14,6 %) nejméně ze všech okresů v kraji. Naopak v okrese Blansko tvořili zdravotně postižení uchazeči více než čtvrtinu všech registrovaných nezaměstnaných (25,6 %) a v okresech Brno-venkov a Hodonín více než pětinu. Ještě markantnější je problém zdravotně postižených osob při vyjádření úrovně nezaměstnanosti této skupiny; jejich podíl z pracovní síly okresu tvořil v okrese Hodonín 2,4 %, což byla druhá nejvyšší hodnota ze všech okresů ČR (po okrese Bruntál). Vysoký podíl zdravotně postižených v evidenci úřadu práce Hodonín pravděpodobně souvisí s dřívější výraznou orientací okresu na těžký průmysl a na těžbu nerostných surovin. Také okresy Znojmo a Blansko se nacházejí v rámci ČR mezi dvacítkou okresů s nejvyšší úrovní nezaměstnanosti zdravotně postižených.

III.3.1. Struktura uchazečů o zaměstnání podle stupně vzdělání

Struktura uchazečů o zaměstnání podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání zůstává v posledních letech poměrně stabilní. Dlouhodobě představují nejvyšší (více než 40ti procentní) podíl mezi uchazeči o zaměstnání osoby se středním vzděláním bez maturity, nejnižší naopak vysokoškoláci. Nezaměstnaností nejvíce postiženou skupinu však v Jihomoravském kraji tvoří osoby se základním vzděláním, u kterých specifická míra nezaměstnanosti přesahuje 30 % (u vyučených se jedná zhruba o 10 %, u osob s maturitou dosahuje míra nezaměstnanosti 6 % a u vysokoškoláků 3 %).

Největší rozdíly mezi mužskou a ženskou složkou evidovaných jsou patrné ve vzdělanostní kategorii „H - střední odborné vzdělání s výučním listem“, kam spadalo na konci roku 2008 celkem 46,5 % evidovaných mužů, ale pouze 34,6 % žen. Výrazně vyšší byl

naopak podíl žen – absolventek středních odborných škol s maturitou, které tvořily 19,7 % všech nezaměstnaných žen (u mužů to bylo pouze 12,3 %). Vysokoškolské vzdělání (kategorie R, T a V) mělo 6,6 % z celkového počtu evidovaných mužů, ale jen 5,3 % z počtu žen.

Tabulka 9: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání (ISCED 97)

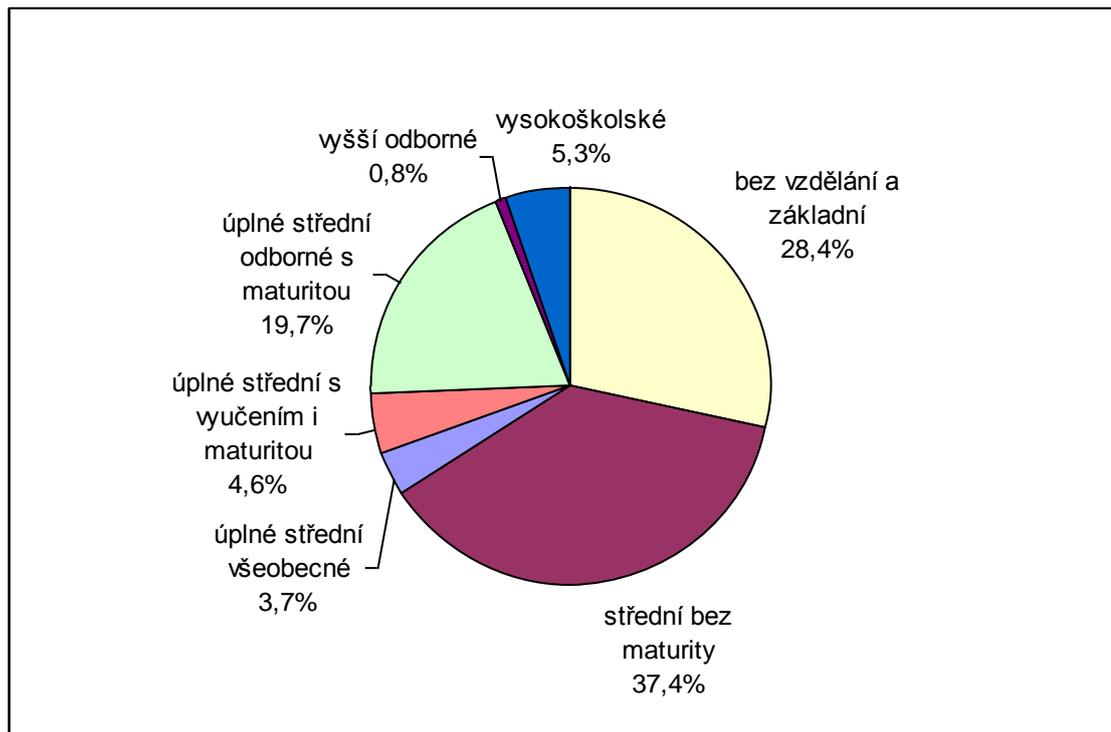
stupeň vzdělání	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
bez vzdělání a neúplné základní	49	0,1	45	0,1	21	0,1	22	0,1
základní vzdělání	11 953	27,0	11 268	26,2	6 980	24,8	6 452	28,3
nižší střední vzdělání	29	0,1	20	0,0	25	0,0	18	0,1
nižší střední odborné	703	1,6	789	1,8	314	1,9	362	1,6
střední odborné s výuč.listem	17 967	40,6	17 315	40,2	8 496	47,1	7 896	34,6
stř. nebo stř.odb. bez mat. i výuč. listu	397	0,9	354	0,8	295	0,5	274	1,2
ÚSV	1 431	3,2	1 343	3,1	942	2,4	836	3,7
ÚSO s vyučením i maturitou	1 976	4,5	2 119	4,9	1 030	4,7	1 054	4,6
ÚSO s maturitou (bez vyuč.)	7 222	16,3	6 996	16,2	4 726	12,4	4 502	19,7
vyšší odborné vzdělání	281	0,6	272	0,6	185	0,5	191	0,8
bakalářské vzdělání	267	0,6	333	0,8	159	0,5	198	0,9
vysokoškolské	1 885	4,3	2 141	5,0	890	4,9	988	4,3
doktorské	79	0,2	68	0,2	29	0,2	28	0,1
celkem	44 239	100,0	43 063	100,0	24 092	100,0	22 821	100,0

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

* zde označené vysokoškolské vzdělání odpovídá pouze magisterskému stupni VŠ

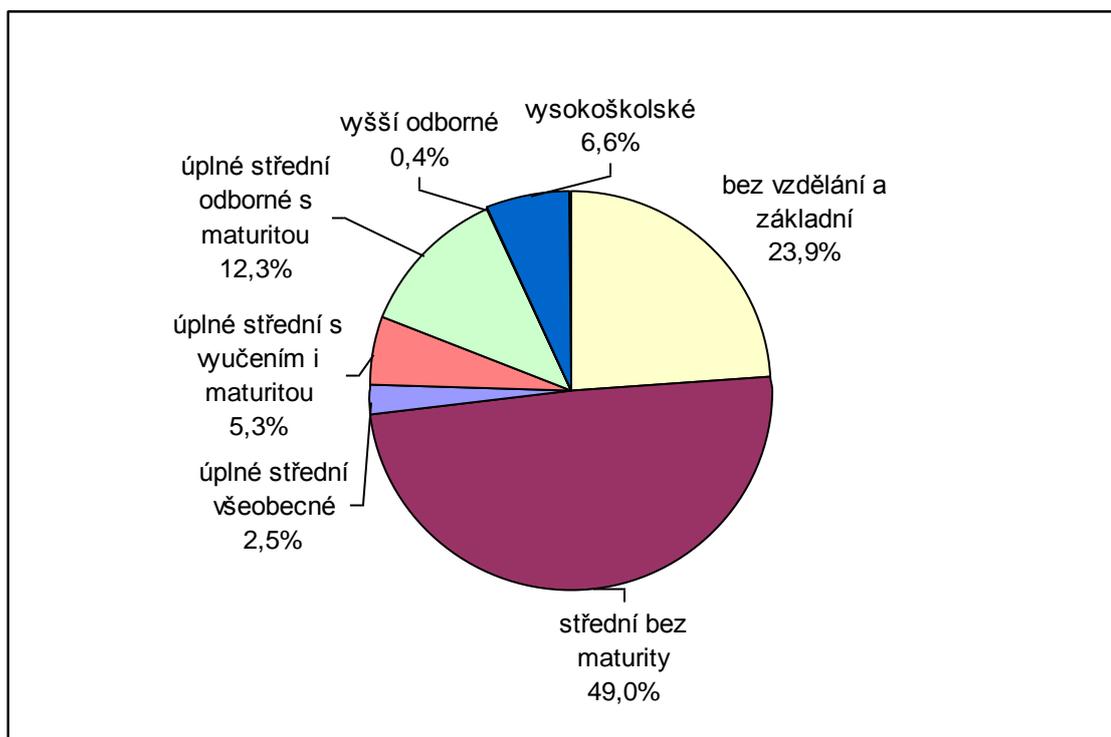
V Brně je ve srovnání s ostatními okresy velmi nízký podíl uchazečů s výučním listem (pouze 32,6 %), zatímco naopak v okrese Znojmo byl na konci roku 2008 jejich podíl nadpoloviční. V souvislosti s tím vykazoval okres Znojmo nízký podíl uchazečů se středním vzděláním s maturitou (18,8 %) i vysokoškoláků (2,7 %). Okres Znojmo vykazuje tradičně spíše nižší vzdělanostní úroveň pracovní síly. Nejvyšší podíl středoškoláků s maturitou i vysokoškoláků byl zaznamenán v Brně (27,9 %, resp. 11,0), což se odvíjí od vysoké vzdělanostní úrovně zdejší pracovní síly, která je v rámci ČR srovnatelná pouze s Prahou.

Graf 3: Vzdelanostní struktura uchazečů o zaměstnání v JMK k 31.12.2008 – ženy



Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR MPSV ČR, 2009

Graf 4: Vzdelanostní struktura uchazečů o zaměstnání v JMK k 31.12.2008 – muži



Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR MPSV ČR, 2009

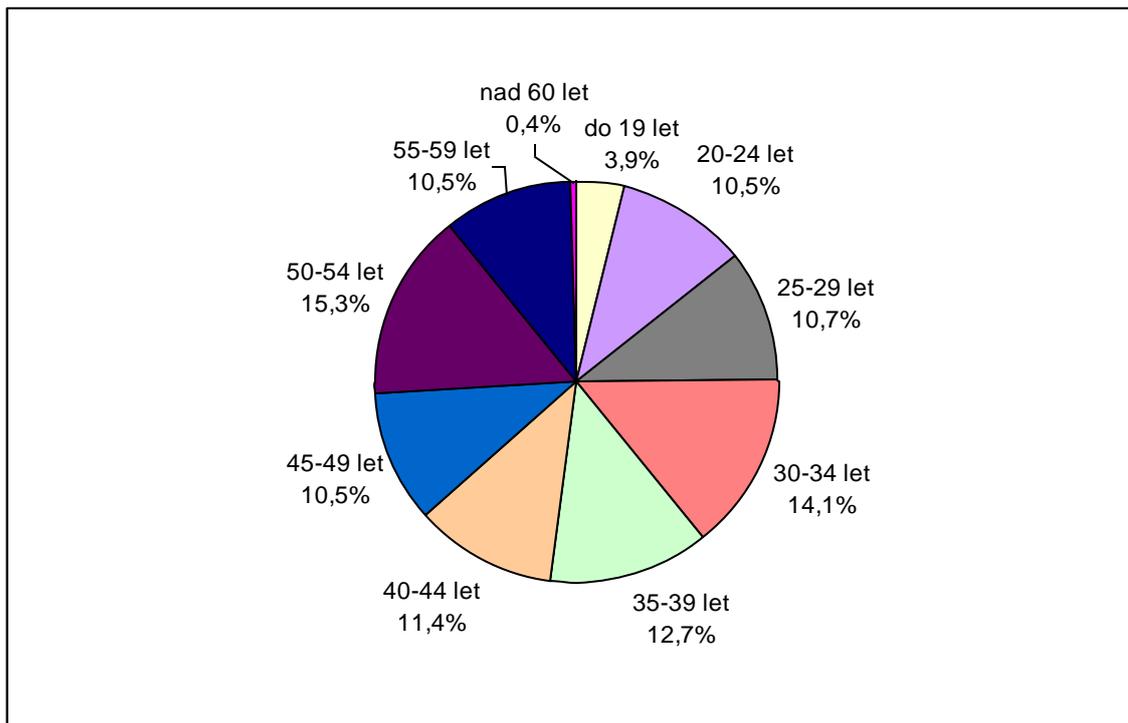
III.3.2. Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

Ve věkové struktuře nezaměstnaných se - podobně jako v jiných kategoriích - projevují spíše výkyvy sezónní než meziroční, které jsou způsobeny např. vstupem absolventů na trh práce, k němuž dochází vždy ve třetím čtvrtletí. Vzhledem k nízkým počtům evidovaných absolventů však již změny v celkové věkové struktuře nejsou tak výrazné jako v předchozích letech. Meziročně klesl počet uchazečů v kategoriích 30-34 let a 40-59 let, největší pokles byl ale zaznamenán v kategorii 50-54 let (o 10,2 %). Ve zbývajících věkových kategoriích došlo k nárůstu počtu uchazečů, nejvíce pak v nejmladších třech kategoriích: do 19 let (o 5,1 %), 20-24 let (o 4,6 %) a 25-29 let (o 3,4 %). Oproti předchozím rokům, kdy počty nezaměstnaných „mladých lidí“ se v kraji snižovaly, došlo v roce 2008 k opačnému vývoji (celkem se v kategoriích do 29 let zvýšil počet nezaměstnaných o 4,4 %). K podobnému vývoji došlo i v celé ČR, kde byl nárůst ještě výraznější (celkem v kategoriích do 29 let došlo k nárůstu o 7,5 %).

V období do roku 2005 bylo vždy na úřadech práce v Jihomoravském kraji registrováno nejvíce uchazečů ve věkové kategorii 20-29 let, poté se tento stav začal měnit a nyní na úřadech práce v JMK představují nejpočetnější kategorii uchazeči starší 50-ti let. Tato situace je způsobena nejen demografickými příčinami (mezi těmito uchazeči jsou stále silné poválečné ročníky), ale i novým zákonem o zaměstnanosti platným od října 2004, který upravil podmínky pro evidenci osob starších 50, resp. 55 let (prodloužení doby vyplácení podpory v nezaměstnanosti), čehož využívají především uchazeči ve věku blízkém odchodu do starobního důchodu.

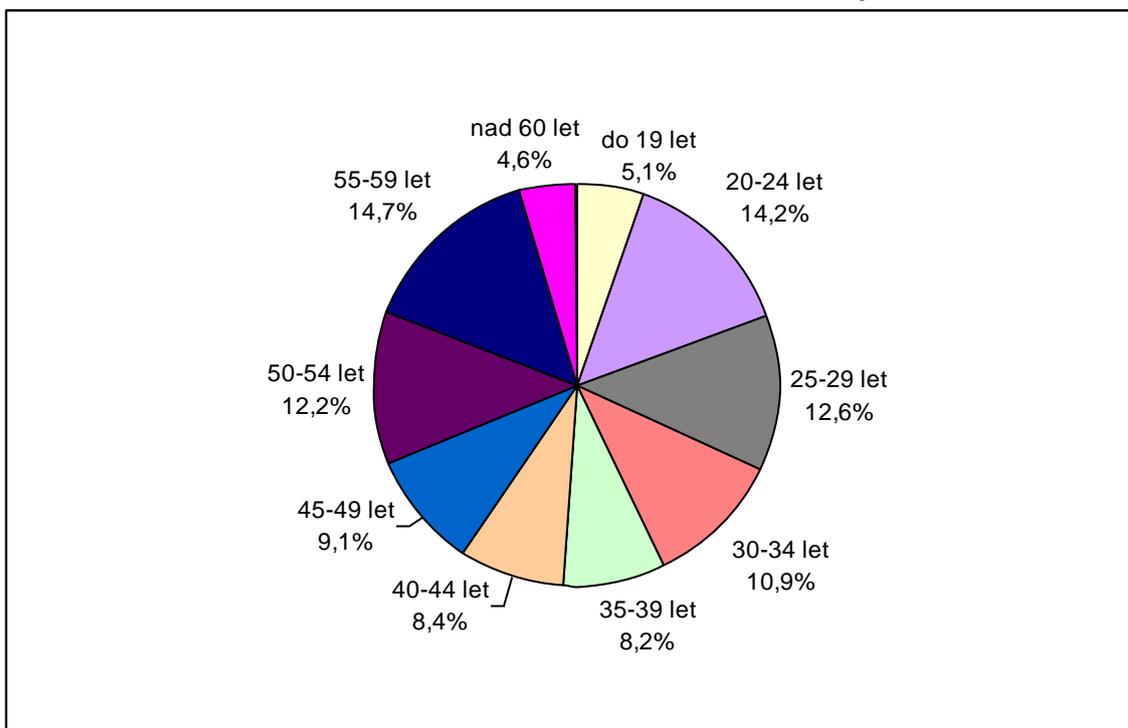
Zatímco v případě mužů tvoří nyní v kraji nejsilnější skupinu nezaměstnaných uchazeči ve věku 55 - 59 let (je jich celkem 14,7 %), u žen to byla kategorie 50 - 54 let (15,3 %). Ve věkových skupinách do 25 let a nad 55 let bylo registrováno více mužů než žen, v souboru uchazečů ve věku 25 - 54 let tomu bylo naopak. V nejmladších kategoriích je relativně nízký podíl žen způsoben jejich vyšší účastí na mateřské, popř. další rodičovské dovolené. U nejstarší kategorie nezaměstnaných rozhoduje o převaze mužů především jejich vyšší hranice odchodu do důchodu, než je tomu v souboru žen.

Graf 5: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji k 31.12.2008 – ženy



Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR MPSV ČR, 2009

Graf 6: Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji k 31.12.2008 – muži



Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR MPSV ČR, 2009

Mezi jednotlivými okresy Jihomoravského kraje nejsou zřejmě výrazné rozdíly ve věkové struktuře uchazečů o zaměstnání. Největší skupinu uchazečů tvoří ve všech okresech kraje s výjimkou Brna-města a Brna-venkova osoby ve věku 50-54 let. Okres Břeclav a Vyškov

vyniká nadprůměrným zastoupením uchazečů mladších 19 let (5,0 %), okres Znojmo a Blansko zase zvýšeným podílem uchazečů starších 50-ti let (32,2 %).

Tabulka 10: Věková struktura uchazečů o zaměstnání

věk	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 19 let	1 829	4,1	1 923	4,5	910	4,6	882	3,9
20-24 let	5 037	11,4	5 269	12,2	2 370	13,2	2 392	10,5
25-29 let	4 822	10,9	4 988	11,6	2 476	11,6	2 435	10,7
30-34 let	5 739	13,0	5 418	12,6	3 636	10,4	3 209	14,1
35-39 let	4 538	10,3	4 564	10,6	2 914	8,2	2 906	12,7
40-44 let	4 593	10,4	4 310	10,0	2 747	9,2	2 605	11,4
45-49 let	4 485	10,1	4 236	9,8	2 615	9,3	2 403	10,5
50-54 let	6 649	15,0	5 969	13,9	3 945	13,4	3 500	15,3
55-59 let	5 541	12,5	5 364	12,5	2 389	15,6	2 389	10,5
nad 60 let	1 006	2,3	1 022	2,4	90	4,5	100	0,4
celkem	44 239	100,0	43 063	100,0	24 092	100,0	22 821	100,0

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

III.3.3. Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence

Jedním z nejtěživějších problémů na trhu práce v Jihomoravském kraji byla vždy dlouhodobá nezaměstnanost. V posledních dvou letech se však i z hlediska tohoto ukazatele situace v regionu zlepšovala. V průběhu roku 2008 klesla průměrná délka evidence o 90 dnů (z 612 dnů na 522 dnů) a zůstala tak stále nižší než na úrovni celé ČR (539 dnů). Ve srovnání s ostatními kraji ale i tak Jihomoravský kraj vykazuje 4. nejvyšší „průměrnou délku evidence (po Moravskoslezském, Ústeckém a Karlovarském). Během posledního roku klesl absolutní počet uchazečů evidovaných v kategoriích nad 9 měsíců; nejvíce přitom ubylo osob registrovaných na úřadech práce nad 24 měsíců (téměř o čtvrtinu). Naopak největší meziroční nárůst zaznamenala skupina osob evidovaných méně než 3 měsíce, a to téměř o pětinu. Tato skupina osob tak byla na konci roku 2008 nejpočetnější; celkem představovala 36,2 % všech registrovaných uchazečů. Příčiny tohoto stavu jsou zřejmé: v závěru roku 2008 začala nezaměstnanost v Jihomoravském kraji poměrně rychle růst.

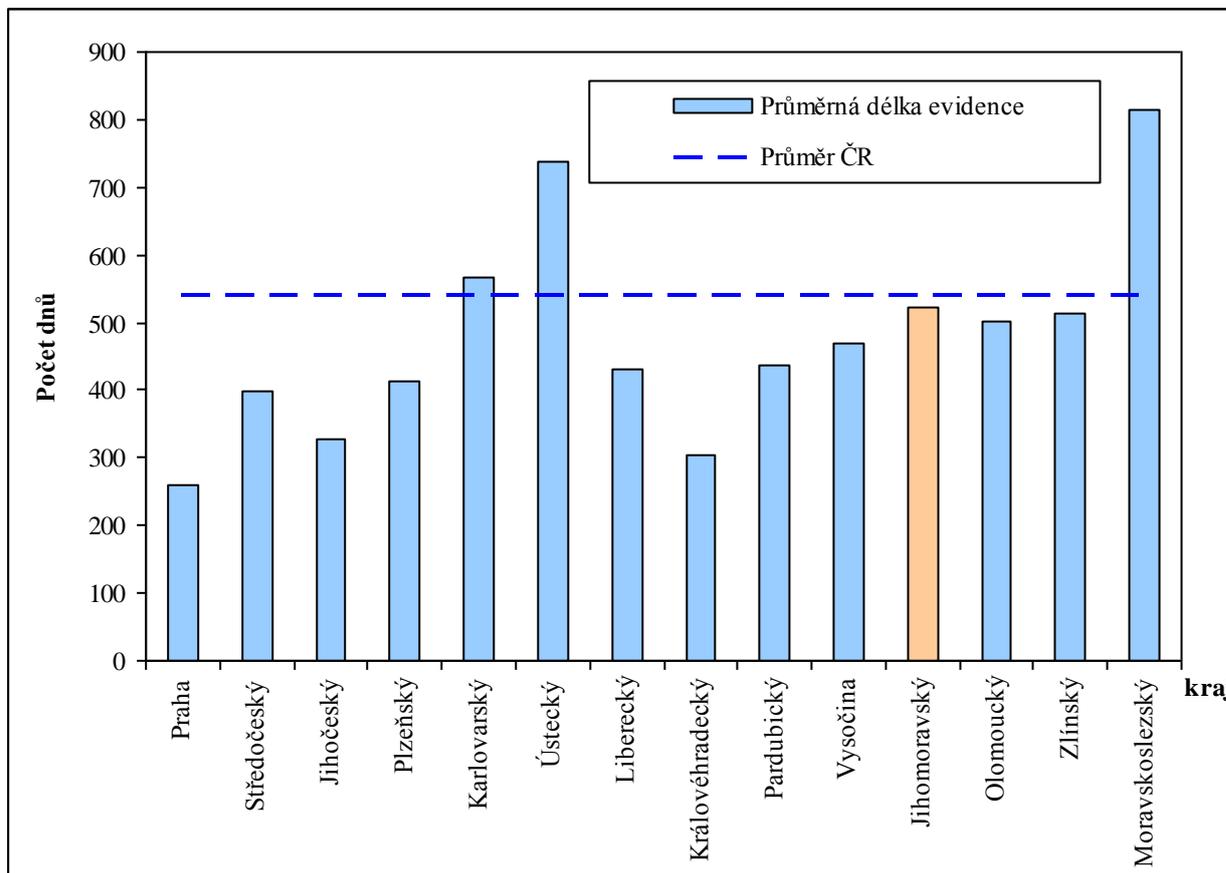
Tabulka 11: Vývoj délky evidence v souboru nezaměstnaných

Délka evidence	stav k							
	celkem				ženy			
	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
do 3 měsíců	13 269	30,0	15 601	36,2	5 996	24,9	7 006	30,7
3 – 6 měsíců	7 376	16,7	8 184	19,0	4 100	17,0	4 450	19,5
6 – 9 měsíců	3 691	8,3	3 771	8,8	2 133	8,9	2 129	9,3
9 – 12 měsíců	3 012	6,8	2 470	5,7	1 839	7,6	1 408	6,2
12 – 24 měsíců	5 791	13,1	4 591	10,7	3 477	14,4	2 814	12,3
nad 24 měsíců	11 100	25,1	8 446	19,6	6 547	27,2	5 014	22,0
celkem	44 239	100,0	43 063	100,0	24 092	100,0	22 281	100,0

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

Z hlediska délky evidence jsou mezi soubory mužů a žen patrné větší rozdíly pouze v kategorii uchazečů registrovaných méně než 3 měsíce, kam spadá 42,5 % všech evidovaných mužů, ale pouze 30,7 % žen. Vysoký podíl mužů v této kategorii souvisí především s ukončováním sezónních prací ve stavebnictví a zemědělství ve 4. čtvrtletí roku. Naopak v kategorii s délkou nezaměstnanosti přesahující 1 rok převažují ženy – do této kategorie na konci roku 2008 spadalo 34,3 % všech registrovaných žen, ale jen 25,7 % mužů.

Graf 7: Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání v krajích ČR k 31.12.2008



Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2008, MPSV ČR, 2009

Významným ukazatelem situace na trhu práce je také **míra dlouhodobé nezaměstnanosti** (podíl evidovaných déle než 1 rok z celkové pracovní síly okresu). V Jihomoravském kraji na konci roku 2008 činila 2,2 %, zatímco v ČR 1,8 % (poprvé byla hodnota tohoto ukazatele v kraji vyšší než republikový průměr v roce 2001). Mírou dlouhodobé nezaměstnanosti zaujímá Jihomoravský kraj 4. nejhorší pozici mezi krají ČR (po Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji).

Při meziokresní komparaci se z hlediska dlouhodobé nezaměstnanosti nepříliš příznivě jeví situace v okrese Brno-město, kde podíl osob registrovaných déle než dva roky na konci roku 2008 dosahoval 23,9 % z počtu všech uchazečů; déle než rok zde bylo evidována 35,1 % všech uchazečů. Obdobně je na tom i okres Hodonín, kde bylo déle než rok v evidenci 34,1 % uchazečů.

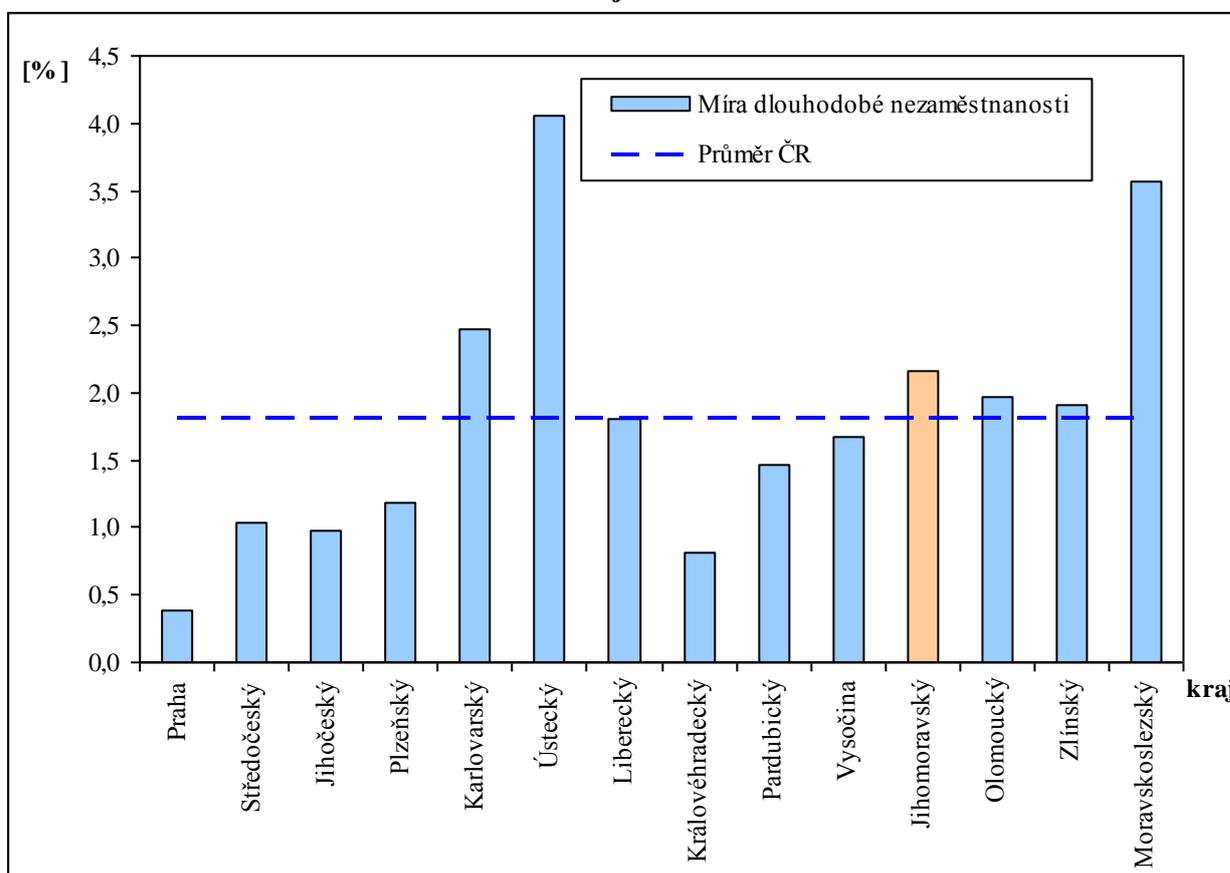
Tabulka 12: Průměrná délka evidence (ve dnech) v Jihomoravském kraji

Délka evidence	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
průměrná délka evidence evidovaných uchazečů	612	522	649	566
průměrná délka evidence vyřazených uchazečů	317	256	350	291

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

Za pozornost rovněž stojí výsledky rozboru průměrné délky evidence v jednotlivých okresech Jihomoravského kraje. Ta k 31.12.2008 v Brně činila 627 dnů, což byla 16. nejvyšší hodnota ze všech okresů ČR. Více dnů než je průměr ČR (539) ještě setrvávají v evidenci také uchazeči v okrese Hodonín. Nejnižší průměrnou délku evidence z okresů Jihomoravského kraje vykazují okres Vyškov (403) a Břeclav (408).

Graf 8: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v krajích ČR k 31.12.2008



Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2008, MPSV ČR, 2009

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti je v rámci Jihomoravského kraje nejvyšší v okrese Hodonín a Znojmo, kde dosahuje 3,9 % resp. 3,2 %, což je 7. a 10. nejvyšší hodnota mezi 77 okresy ČR. Nejnižší míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla na konci roku 2007 zjištěna v okrese Vyškov (1,1 %) a v okrese Brno-venkov (1,2 %); nižší než 2 % byla také v okrese Břeclav a Blansko.

III.3.4. Struktura uchazečů o zaměstnání podle kategorie zaměstnání (KZAM)

Meziroční srovnání struktury uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM-R) nelze dostatečně objektivně provést, jelikož v roce 2007 ještě všechny úřady práce v kraji uchazeče o zaměstnání do jednotlivých kategorií KZAM dostatečně detailně netřídily. Proto je v následujícím komentáři hodnocen pouze stav v roce 2008.

Tabulka 13: Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM)

KZAM	stav k			
	31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	393	0,9	494	1,1
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	2 001	4,5	2 222	5,2
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci...	4 103	9,3	4 805	11,2
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	4 345	9,8	4 745	11,0
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	6 434	14,5	6 509	15,1
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví...	845	1,9	838	1,9
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	5 719	12,9	6 410	14,9
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	2 918	6,6	3 371	7,8
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	11 624	26,3	12 302	28,6
tř. 0 – Příslušníci armády	2	0,0	8	0,0
nezadáno	5 855	13,2	1 359	3,2
celkem	44 239	100,0	43 063	100,0

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

Struktura uchazečů podle Klasifikace zaměstnání se vyznačuje spíše sezónními výkyvy; meziročně zůstává značně stabilní. Dlouhodobě představuje nejvyšší podíl mezi uchazeči 9. hlavní třída KZAM - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, kterých ke konci roku 2008 bylo v evidenci 28,6 % (celkem v ČR 29,6 %). Značná část těchto uchazečů je evidována déle než 2 roky, proto je jen velmi obtížné s nimi dále pracovat a pracovní uplatnění pro ně získávat. Kvalifikovaná pracovní síla (1.-3. třída KZAM) se na nezaměstnanosti v kraji podílí jen 17,5 %.

Tab. 13a: Struktura nezaměstnaných v Jihomoravském kraji (stav k 31.12.2008) podle hlavních tříd kategorie zaměstnání (KZAM-R)

KZAM	Okres [%]							JMK	ČR
	BK	BM	BO	BV	HO	VY	ZN		
tř. 1	0,8	1,9	1,2	0,3	1,0	1,3	0,6	1,1	1,1
tř. 2	4,3	8,2	4,1	3,1	4,9	4,6	2,5	5,2	4,5
tř. 3	11,1	16,7	10,0	7,7	9,2	9,5	6,8	11,2	9,0
tř. 4	6,3	14,0	15,2	12,2	7,6	14,2	7,2	11,0	9,2
tř. 5	12,2	16,9	14,4	11,7	15,6	13,8	16,1	15,1	14,0
tř. 6	2,0	0,7	1,1	2,1	1,9	1,1	5,3	1,9	1,6
tř. 7	19,5	10,4	13,2	12,6	18,2	14,7	19,4	14,9	13,8
tř. 8	6,4	7,1	7,8	6,3	10,3	8,6	7,5	7,8	8,2
tř. 9	27,6	22,0	26,1	40,0	30,0	31,3	33,2	28,6	29,6
tř. 0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
neued.	9,8	2,2	7,1	4,0	1,3	0,8	1,4	3,2	8,9

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

V zaměstnavatelské skladbě evidovaných nezaměstnaných jsou mezi jednotlivými okresy Jihomoravského kraje výrazné rozdíly. Ve všech sice tvoří nejpočetnější skupinu uchazeči v 9.

třídě, nicméně jejich podíl se pohybuje od 22,0 % v okrese Brno-město až k 40,0 % v okrese Břeclav. Nejvíce uchazečů v 3. a 5. třídě KZAM bylo evidováno v Brně-městě, kde jejich podíl dosahoval téměř 17 %. Nejvíce nezaměstnaných dělníků v zemědělství evidoval na konci roku 2008 Úřad práce ve Znojmě (5,3 %), což potvrzuje výrazný sezónní trend prací v zemědělství v tomto okrese.

Tabulka 14 : Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM) - ženy

KZAM	stav k			
	31.12.2007		31.12.2008	
	abs.	v %	abs.	v %
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	135	0,5	125	0,5
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	1 188	4,5	1 166	5,1
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci...	2 568	9,8	2 635	11,5
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	3 541	13,6	3 601	15,8
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	5 275	20,2	5 127	22,5
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví...	553	2,1	510	2,2
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	1 716	6,6	1 419	6,2
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	936	3,6	811	3,6
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	6 982	26,7	6 772	29,7
tř. 0 – Příslušníci armády	0	0,0	0	0,0
nezadáno	3 237	12,4	655	2,9
celkem	26 131	100,0	22 821	100,0

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

V případě mužů tvoří nejsilnější skupinu evidovaní uchazeči ve třídě 9. KZAM (27,3 %) a v 7. třídě (24,7 %). Nejvíce žen je evidováno (podobně jako i v souboru mužů) v 9. třídě KZAM (29,7 %) a dále pak v 5. třídě (22,5 %). Rozdíly mezi zastoupením „ženské a mužské složky“ evidovaných uchazečů jsou nejvíce patrné ve třech třídách KZAM. Největší rozdíl je v 7. třídě KZAM, kam spadalo na konci roku 2008 24,7 % mužů, avšak pouze 6,2 % žen. V dalších dvou třídách je výraznější podíl žen; ve 5. třídě je jejich podíl 22,5 % oproti podílu mužů 6,8 % a ve 4. třídě bylo evidováno 15,8 % žen a jen 5,7 % mužů. Poměr mužů a žen ve zbývajících třídách byl v zásadě vyrovnaný.

V níže uvedeném přehledu (tab. 14a) jsou uvedeny profese s nejvyšším počtem evidovaných uchazečů. V nabídce převažují profese pro pomocné a nekvalifikované dělníky a některé administrativní pozice. Jak vyplývá ze souladu nabídky a poptávky, uplatnitelnost většiny profesí je poměrně dobrá. Výrazný nesoulad mezi nabídkou a poptávkou je ale zřejmý zejména u KZAM 8321 - řidiči osobních automobilů, kde na 868 uchazečů jsou nabízena pouze 4 volná místa. Mezi dvaceti nejčastějšími profesemi (tyto se na celkovém počtu uchazečů evidovaných na úřadech práce v kraji podílejí 58-ti %!) se vyskytující pouze dvě, kde je nutné mít minimálně středoškolské vzdělání s maturitou (KZAM 3415 - obchodní zástupci a KZAM 3439 - ostatní administrativní pracovníci).

Tabulka 14a: Profese s nejvyšším počtem evidovaných uchazečů v Jihomoravském kraji (stav k 31.12.2008)

	Profese (KZAM)		Počet		Poměr*
	kód	Název (zkráceno)	Nezam.	VPM	
1.	5211	Prodavači v obchodech	3 044	161	18,9
2.	9321	Pomocní a nekvalifikovaní montážní a manipulační dělníci	2 666	475	5,6
3.	4115	Sekretářky, sekretáři	2 543	35	72,7
4.	9	POMOCNÍ A NEKVALIFIKOVANÍ PRACOVNÍCI	2 542	159	16,0
5.	9132	Pomocníci a uklízeči v kancelářích, hotelích, nemocnicích a jiných zařízeních	2 114	386	5,5
6.	9152	Vrátní, hlídači, uvaděči a šatnářky	1 744	38	45,9
7.	9323	Dělníci nádvorní skupiny	1 240	105	11,8
8.	5122	Kuchaři	1 186	147	8,1
9.	7122	Zedníci, kameníci, omítkáři	1 034	308	3,4
10.	8321	Řidiči osobních a malých dodávkových automobilů, taxikáři	868	4	217,0
11.	5123	Čišníci, servírky	753	134	5,6
12.	7222	Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	751	204	3,7
13.	4131	Úředníci ve skladech	746	60	12,4
14.	9339	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v dopravě, ve skladech, v telekomunikacích a na poštách	679	18	37,7
15.	3415	Obchodní cestující, profesionální poradci v obchodě, obchodní zástupci	641	93	6,9
16.	3439	Ostatní odborní administrativní pracovníci jinde neuvedení	624	9	69,3
17.	8281	Montážní dělníci montující mechanická zařízení	521	363	1,4
18.	8	OBSLUHA STROJŮ A ZAŘÍZENÍ	521	53	9,8
19.	9169	Ostatní pracovníci v příbuzných oborech jinde neuvedení	457	0	0
20.	8324	Řidiči nákladních automobilů a tahačů	444	141	3,1

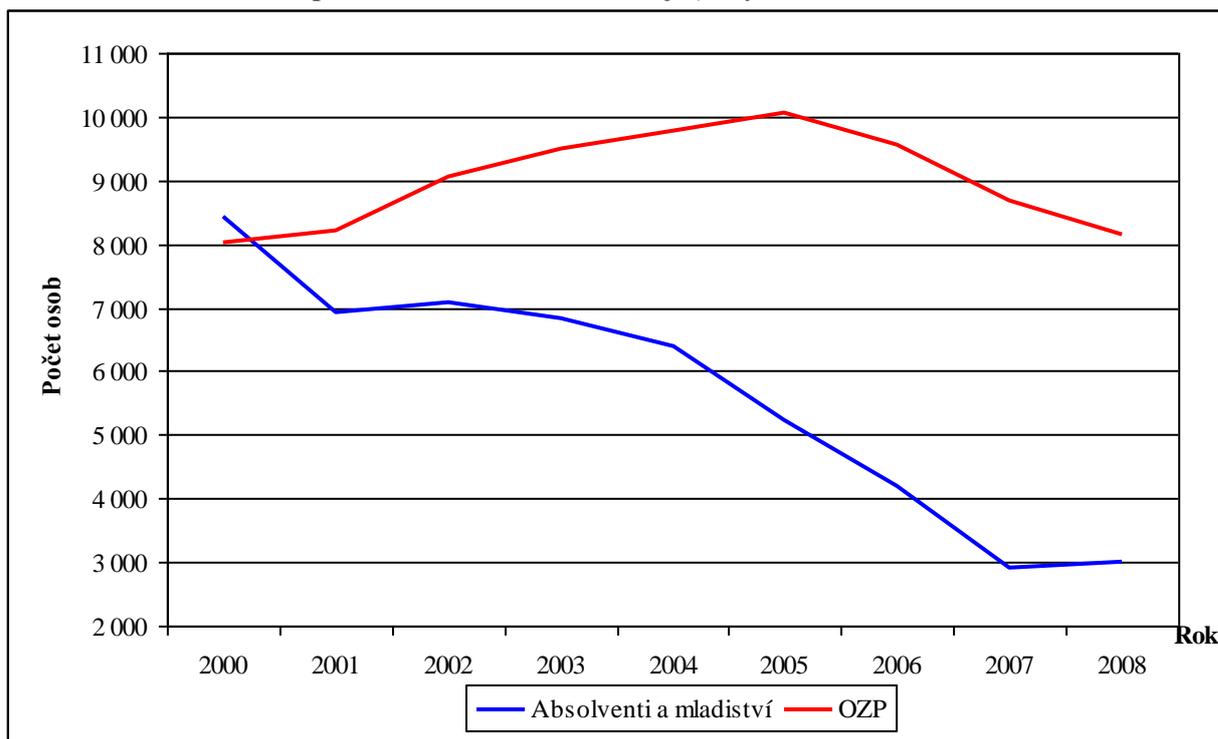
* Počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji, OKpráce, 2009

III.4. Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

Mezi specifické skupiny nezaměstnaných, které jsou z hlediska uplatnění na trhu práce zvláště sledovány, patří **absolventi a mladiství** a také **osoby se zdravotním postižením (OZP)**. Vývoj počtu těchto osob v evidenci úřadů práce v Jihomoravském kraji za posledních 8 let zachycuje následující graf. Jak je z něj zřejmé, počet absolventů a mladistvých se v kraji rychle snižoval a v posledních dvou letech se ustálil na úrovni zhruba 3 000 osob.

Graf 9: Vývoj počtu absolventů a mladistvých a osob se zdravotním postižením registrovaných na úřadech práce v Jihomoravském kraji (vždy k 31.12.)



Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst, MPSV ČR, 2000, 2001, ..., 2008

V souboru osob se zdravotním postižením došlo v Jihomoravském kraji k odlišnému vývoji. Jejich počet pozvolna rostl až do roku 2005, nejvýrazněji v roce 2002, kdy se jejich stavy meziročně zvýšily o 10,5 %. Od tohoto roku dochází každoročně k jejich poklesu, v roce 2008 to bylo o 6,5 %. K 31.12.2008 tak bylo evidováno 8 136 OZP; jejich celkový počet se tak přiblížil počtu z roku 2000, kdy jich bylo na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 8 013.

III.4.1. Absolventi škol a mladiství

Vývoj počtu absolventů a mladistvých uchazečů v evidenci úřadů práce je v průběhu roku ovlivňován školním cyklem; nejméně absolventů je registrováno většinou v dubnu, nejvíce v září, kdy do evidence vstupují i ti, kteří nebyli úspěšní při hledání zaměstnání v průběhu letních prázdnin nebo nebyli, v případě absolventů středních škol s maturitou, přijati na vyšší odbornou či vysokou školu.

Z analýzy statistických dat je patrný klesající trend ve většině vzdělanostních kategorií absolventů. K meziročnímu navýšení došlo pouze v případě uchazečů s vysokoškolským vzděláním (o 25 osob) a také ve skupině osob bez vzdělání (o 2 uchazeče). Dubnové hodnoty se meziročně snížily o 24,7 %, zářijové pak pouze o 10,5 %. Relativně nejvíce poklesl počet absolventů všeobecných středních škol; na konci září 2008 jich bylo o třetinu méně než před rokem. Absolutně nejvíce se přitom snížil počet absolventů středních škol s maturitou. Početně nejsilnější skupinu tvoří stále absolventi středních škol s maturitou a středních škol s výučním listem, kteří se v září 2008 na počtu všech absolventů podíleli shodně čtvrtinou. V září se vždy ve srovnání s dubnem snižuje podíl registrovaných absolventů základních škol a zvyšuje se podíl vysokoškoláků.

V evidenci úřadů práce bylo mezi absolventy středních škol s maturitou na konci září

2008 nejvíce absolventů obchodních akademií (113), oboru hotelnictví a turismus (86) a podnikatelských oborů (76 absolventů). Mezi vyučenými pak převládali kuchaři-číšníci (195), automechanici (100), kadeřnice (84) a truhláři (63). V případě nezaměstnaných absolventů vysokých škol v evidenci úřadů práce v jihomoravském kraji dominovali ekonomové (76) a absolventi učitelství (42).

Tabulka 15: Vývoj počtu evidovaných absolventů škol a mladistvých podle stupně vzdělání

ISCED97	stav k			
	celkem		ženy	
	30.9.2007	30.9.2008	30.9.2007	30.9.2008
bez vzdělání a neúplné základní	4	6	3	3
základní vzdělání	366	321	182	150
nižší střední vzdělání	6	0	6	0
nižší střední odborné	154	118	74	63
střední odborné s výuč.listem	936	880	365	348
stř. nebo stř.odb. bez mat.i výuč. listu	6	6	2	6
ÚSV	119	78	84	54
ÚSO s vyučením i maturitou	646	570	324	252
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	1 020	881	631	520
vyšší odborné vzdělání	162	131	113	98
bakalářské vzdělání	130	119	75	72
vysokoškolské*	391	416	241	265
doktorské	9	7	5	2
celkem	3 949	3 533	2 105	1 833

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

* zde označené vysokoškolské vzdělání odpovídá pouze magisterskému stupni VŠ

Vývoj situace na trhu práce v Jihomoravském kraji (ale i v celé ČR) v posledních dvou letech naznačuje, že absolventi již v zásadě nepředstavují problematickou skupinou nezaměstnaných. Zaměstnavatelské subjekty se naopak často prezentují tím, že mají zájem přijímat do pracovního poměru právě absolventy. Snadnější pozici na trhu práce mají vždy ti, kteří jsou jazykově vybaveni, firmy oceňují i časovou flexibilitu a adaptabilitu mladých lidí, kterou starší složka pracovní síly spíše postrádá. Rovněž stále větší náročnost na znalosti kancelářského softwaru i manipulaci s automatickými a poloautomatickými linkami v průmyslu v současnosti výrazně napomáhají dobré uplatnitelnosti mladých lidí na trhu práce.

Z dotazníkových průzkumů zaměstnavatelských subjektů působících na území Jihomoravského kraje, které úřady práce provádějí každoročně, také vyplývá, že pokud zaměstnavatelé o absolventy nemají zájem, je to především z důvodu jejich nedostatečných praktických zkušeností v oboru. Zaměstnavatelé rovněž často za problém pokládají úroveň adaptability absolventů, kteří podle jejich názoru potřebují příliš dlouhou dobu na zapracování, nejsou samostatní při plnění úkolů a také mají přehnané mzdové nároky.

III.4.2. Uchazeči se zdravotním postižením

V evidencích úřadů práce v Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2008 registrováno 8 136 uchazečů se zdravotním postižením, což bylo o 529 méně než před rokem. Mezi zdravotně postiženými mírně převažovaly ženy (52,6 %). Podíl OZP na celkovém počtu uchazečů se snížil o 0,7 p.b. Zlepšující se situace na trhu práce sice měla i ve skupině OZP výrazně pozitivní vliv, počet zdravotně postižených nezaměstnaných se ovšem nesnižoval tak intenzivně jako v případě uchazečů bez zdravotního omezení.

Tabulka 16: Vývoj počtu uchazečů osob se zdravotním postižením

Osoby se ZP	stav k			
	celkem		ženy	
	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008
osoby se ZP	8 665	8 136	4 609	4 276
podíl na celkovém počtu uchazečů	19,6	18,9	19,1	18,7
z toho: plně invalidní	26	24	14	7
částečně invalidní	7 511	7 169	3 948	3 720
os. zdravotně znevýhodněné	1 128	943	647	549

Pramen: Struktura uchazečů a volných pracovních míst k 31.12.2007, 2008, MPSV ČR, 2008, 2009

Největší skupinu zdravotně postižených osob tvoří uchazeči částečně invalidní, kterých je dlouhodobě více než 85 %. Zbytek tvoří osoby zdravotně znevýhodněné; počet osob s plným invalidním důchodem v evidenci úřadů práce je zanedbatelný.

Uplatnění zdravotně handicapovaných uchazečů na trhu práce v kraji je však stále obtížné. Velká část těchto uchazečů má pouze základní vzdělání, což v kombinaci se zdravotním handicapem znamená, že na trhu práce jsou téměř neuplatnitelní. Na straně zaměstnavatelů někdy ještě přetrvávají obavy OZP zaměstnávat, a to i přesto, že jejich pracovní-právní ochrana již není tak výrazná jako v předchozích letech. Podpora ze strany státu, a to nejen finanční (§ 78 zákona o zaměstnanosti, zvýhodnění dodavatelů zaměstnávajících více než 50 % OZP dle zákona 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách) je však v poslední době pro řadu zaměstnavatelů významnou motivací k zaměstnávání OZP.

III.5. Ohrožené mikroregiony v Jihomoravském kraji

V následujícím přehledu jsou velmi stručně charakterizovány podmínky na trzích práce ve všech mikroregionech Jihomoravského kraje na konci roku 2008:

Tabulka 17: Charakteristika mikroregionů (stav k 31.12.2008)

Název mikroregionu	počet obyvatel	EAO	počet uchazečů		MN v %	
			celkem	dosažitelní	z celk. počtu uch.	z dosaž. uchazečů
Svitávka	1 690	1 079	103	100	9,5	9,3
Kunštát	3 929	1 870	154	147	8,2	7,9
Ivančicko	23 693	11 069	768	709	6,9	6,4
Rosicko	23 954	10 717	703	661	6,6	6,2
Břeclavsko	58 664	31 071	2 263	2 161	7,3	7,0
Hustopečsko	34 593	16 958	1 254	1 208	7,4	7,1
Mikulovsko	19 663	10 232	873	836	8,5	8,2
Hodonínsko	61 711	31 798	3 800	3 694	12,0	11,6
Kyjovsko	34 696	26 934	2 941	2 824	10,9	10,5
Veselí n. M.	23 242	19 896	2 032	1 953	10,2	9,8
Vyškovsko	37 471	25 828	1 494	1 446	5,8	5,6
Slavkovsko	20 694	10 031	430	413	4,3	4,1
Bučovicko	15 740	7 831	518	498	6,6	6,4
Znojemsko	67 500	35 877	4 045	x	11,0	x
Moravsko Krumlovsko	24 700	12 988	1 081	x	8,1	x
Vranovsko	14 600	2 742	434	x	15,4	x
Hrušovansko	6 000	5 841	788	x	13,2	x

Pramen: Podklady jednotlivých úřadů práce v Jihomoravském kraji

x – neuvedeno

OKRES BLANSKO

Svitávka

Mikroregion Svítávka můžeme charakterizovat jako průmyslově zemědělský region, dříve se zaměřením na textilní výrobu. V území není lokalizován významnější zaměstnavatel. Tato skutečnost negativně ovlivňuje vývoj nezaměstnanosti v regionu, který dlouhodobě patří k problémovým regionům s vysokou mírou nezaměstnanosti (9,36 % a 101 uchazeči o zaměstnání k datu 31.12.2008). Výhodou regionu je dobré dopravní napojení jak na železnici tak i na silniční síť.

Kunštát

Region patří z hlediska počtu disponibilních pracovních sil k menším, s převážujícím zemědělským charakterem a absencí nových podnikatelských aktivit. Tradičně zde míra nezaměstnanosti dosahuje vyšších hodnot. K největším zaměstnavatelům patří firma Best Bussines. Právě do této oblasti by bylo třeba směřovat z hlediska zaměstnanosti vybudování průmyslové zóny. Region má špatné dopravní napojení jak po silniční síti, tak i po železnici. Míra nezaměstnanosti byla k 31.12.2008 7,97 %, počet nezaměstnaných 149.

OKRES BRNO-VENKOV

Ivančicko

Mikroregion Ivančicko je charakterizován jako převážně zemědělský a byl postižen útlumem hornictví (jeho severozápadní část). K tomu se přidává dlouhodobě nedobrá dopravní obslužnost, zejména nedostatečná kapacita napojení na Brno a nedostatečný počet významných zaměstnavatelů. Nemalý vliv na vývoj nezaměstnanosti v tomto regionu má i sousedství s okresy Znojmo a Třebíč, což jsou okresy s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti než vykazuje okres Brno-venkov. Nejvýznamnějším zaměstnavatelem na Ivančicku byla v roce 2008 Nemocnice Ivančice. Strojírenství reprezentovaly firmy Metaldyne Oslavany, spol. s r.o. a STROJÍRNA OSLAVANY spol. s r.o. Míra nezaměstnanosti se v tomto regionu v průběhu roku pohybovala mezi 5,7 % (v dubnu a červnu) a 6,7 % (v lednu).

Rosicko

Tento mikroregion byl dříve charakteristický především těžbou černého uhlí v Rosicko-oslavanské pánvi. Těžba však byla na počátku 90. let shledána nerentabilní a doly byly v roce 1992 uzavřeny. Těžební průmysl ustoupil do pozadí a největším zaměstnavatelem se stala pekárenská společnost TERO ROSICE, s.r.o. se sídlem v Rosicích. Strojírenství zde zastupují firmy Metalpress s.r.o. v Zastávce u Brna a Impact Industry Brno, a.s. v Rosicích. Míra nezaměstnanosti se v roce 2008 pohybovala v rozmezí od 5,8 % (v listopadu) do 7,0 % (v lednu).

OKRES BŘECLAV

Břeclavsko

Břeclavsko je regionem s významným zastoupením zemědělství, což se odráží i v sezónním charakteru průběhu křivky nezaměstnanosti. Každoročně se v zimních měsících hlásí na úřad práce uchazeči ze zemědělských (např. Fruta Podivín, a.s.) a staveních firem, kteří během března případně dubna opět odcházejí. Podobně fluktuují i zaměstnanci státního podniku Lesy ČR (jedná se řádově o desítky pracovníků). V roce 2008 došlo k dalšímu propouštění u Českých drah a České pošty. V souvislosti se snížením objemu výroby došlo k propouštění pracovníků i u jednoho z největších zaměstnavatelů okresu Břeclav; Gumotex a.s. Břeclav (vyrábí matrace a nafukovací lodě). K významným zaměstnavatelům okresu patří firma Tesco Stres ČR, dopravní společnost BORS Břeclav a.s., výrobce zvedacích zařízení Otis a.s. Břeclav, tiskárny Moraviapress, a.s., strojírenské firmy Linde + Wiemann CZ, s.r.o. či Tranza a.s. Břeclav. Míra nezaměstnanosti v tomto regionu na konci roku byla 7,3 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání činil 2 263.

Hustopečsko

Podobně jako ostatní mikroregiony okresu Břeclav je i Hustopečsko do značné míry „zemědělským regionem“. Na podniky se zemědělskou prvovýrobou navazují firmy průmyslové, které zpracovávají jejich produkty. Průběh křivky nezaměstnanosti je tak silně ovlivněn sezónním charakterem některých výrob. Výhodou Hustopečska oproti ostatním regionům okresu je dobrá dopravní dostupnost, i když se se zavedením Integrovaného dopravního systému výrazně prodloužila dojezdová vzdálenost. Významnými místními strojírenskými firmami jsou např. Neria a.s. či Westfalia Metal s.r.o. Výstavba lihovaru v průmyslové zóně u Šakvic i nadále pokračuje, zahájení provozu bylo posunuto na duben 2009.

Další projekty jsou stále ve stadiu vyjednávání. Jedná se o výstavbě výrobní krmných směsí a přestavbu JAVE Velké Němčice a.s. na drůbežárnu. V roce 2009 by měla z regionu odejít firma ROVA CZECH, velká část firem plánuje omezení výroby a s ním spojenou částečnou nezaměstnanost či propouštění svých zaměstnanců. Míra nezaměstnanosti v regionu ke konci roku 2008 dosáhla 7,4 % a Úřad práce Břeclav zde registroval 1 254 uchazečů o zaměstnání.

Mikulovsko

Mikroregion Mikulovsko je tvořen 17 obcemi a také má významný zemědělský charakter. Dlouhodobě vykazuje v rámci okresu Břeclav nejvyšší míru nezaměstnanosti s výrazně sezónním průběhem. Mikroregion sám o sobě není ekonomicky příliš silný, a to i z důvodu ochrany přírodních podmínek na svém území – jeho část zabírá CHKO Pálava, Novomlýnské nádrže a lužní lesy kolem řeky Dyje. Přesto se i zde, především v samotném Mikulově, nachází několik významnějších společností: firma Gebauer a Griller Kabeltechnik s.r.o. a společnost vyrábějící mražené produkty Frigopríma s.r.o. K novějším firmám regionu patří Nichias Czech s.r.o. (výroba těsnění do osobních automobilů a komponentů pro brzdové systémy) a Primasil Silicones s.r.o. (gumařská a plastikářská výroba). V průmyslové zóně Západ 1 v Mikulově funguje nová firma Emerson Climate Technologies (výroba komponentů a jednotek klimatizačních systémů). Novou firmou je i servisní středisko firmy Robert Bosch - odbytová s.r.o. Míra nezaměstnanosti v tomto regionu na konci roku dosáhla 8,5 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání činil 873.

OKRES HODONÍN

Hodonínsko

Průmyslově zemědělský mikroregion Hodonínsko patří z hlediska nezaměstnanosti dlouhodobě k nejproblémovějším. Rozpad Československa, jímž byly celkově narušeny existující kooperační vztahy a došlo také ke ztrátě slovenského trhu, se dotkl i života v tomto regionu. Zaměstnávání ve slovenských městech (Skalica) není v současnosti tak intenzivní jako před rokem 1990, neboť občanům ČR se především vlivem nižších mezd vyjíždka za prací na Slovensko nevyplácí. I přes problémy s nezaměstnaností se okres Hodonín naopak stal cílem mnoha slovenských pracovníků, což zhoršilo možnost pracovního uplatnění méně kvalifikovaných českých občanů na tuzemských pracovních pozicích.

V okrese Hodonín bylo dříve silně zastoupeno dobývání lignitu a ropy; nejvýznamnějším průmyslovým zaměstnavatelem před rokem 1990 byly Moravské lignitové závody, které zaměstnávaly více než 3,5 tis. osob, a Železářny Veselí (téměř 2,2 tis. osob). V průběhu transformace ekonomiky došlo v těchto podnicích k výraznému propouštění.

V roce 2008 snížila stavy svých zaměstnanců firma International Automotive Components Group s.r.o. a také výrobce sýrů TPK, spol. s r.o. K mírnému navýšení počtu zaměstnanců došlo naopak u společnosti Jihomoravská armaturka spol. s r.o., MND SERVISNÍ a.s. a T Machinery. Se zavedením IDS JMK se v regionu zlepšila dopravní obslužnost, která by mohla podpořit mobilitu místních pracovních sil. Míra nezaměstnanosti ke konci roku dosáhla v regionu 12,0 % a počet uchazečů o práci činil 3 800 osob.

Kyjovsko

Mikroregion zahrnuje správní obvody obcí s pověřeným úřadem Kyjov, Ždánice a Bzenec. Na počtu evidovaných nezaměstnaných se výrazně podílí občané se zdravotním postižením (23,8 %). Za uplynulý rok došlo k poklesu počtu pracovníků ve společnosti MWG, s.r.o. a firmě PIKA, spol. s r.o.. Svoji výrobu naopak rozšířila společnost VETROPACK MORAVIA GLASS, akciová společnost. Firma Pelikán Hardcopy CZ s.r.o. plánovala v roce 2008 další rozšiřování výroby, ke kterému však bohužel nedošlo. Podobně se také nekonal nábor nových pracovníků společnosti RI okna a.s. Míra nezaměstnanosti v regionu ke konci roku 2008 dosáhla 10,9 % a úřad práce zde registroval 2 941 uchazečů o zaměstnání.

Veselí nad Moravou

Situaci na trhu práce v mikroregionu Veselí nad Moravou se v roce 2008 výrazně zhoršila. Největší zaměstnavatelé EUROTEC k.s. a Kordárna, a.s. propustili dohromady přes 100 osob. Míra nezaměstnanosti v tomto regionu tak meziročně vzrostla o 0,7 p.b. a na konci roku 2008 dosahovala 10,2 %. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání se zvýšil na 2 032.

OKRES VYŠKOV

Vyškovsko

Z hlediska zaměstnavatelských subjektů jde o nejstabilnější oblast okresu. V okolí Vyškova - především však v samotném Vyškově - působí mnoho zaměstnavatelů. Z firem působících v průmyslových zónách k nejvýznamnějším patří European Data Project s.r.o. s více než tisícovkou zaměstnanců, strojírenské firmy Fritzeier, s.r.o., Lear Corporation Electrical and Electronics, s.r.o. a BKR ČR, s.r.o. Tyto strojírenské firmy úspěšně expandují a poptávají stále nové zaměstnance. V průmyslové zóně Brankovice zahájil v roce 2008 svoji činnost výrobce airbagů EMS-PATVAG s.r.o. Společnost JITONA a.s. zabývající se výrobou nábytku, naopak svoji výrobu v okrese Vyškov v roce 2008 ukončila. Významným zaměstnavatelem je také Nemocnice Vyškov. Míra nezaměstnanosti v tomto regionu se meziročně zvýšila, na konci roku byla 5,8 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání činil 1 494.

Slavkovsko

Druhým mikroregionem okresu, málo postiženým nezaměstnaností, je oblast kolem Slavkova u Brna. Pozitivní vliv na nezaměstnanost v tomto regionu má nedaleké Brno, které stáhne významnou část ekonomicky aktivního obyvatelstva a také dobrá dopravní obslužnost, čímž je tento region zajímavý pro investory. Ve Slavkově se nachází rozvíjející se firmy jako je LOHMANN & RAUSCHER, s.r.o. (vyrábí obvazové materiály), strojírenské podniky LIKO-S, a.s. a PEGAS – GONDA s.r.o., ViskoTeepak, s.r.o. (výroba celulózy), v Hodějicích sídlí firma FenStar s.r.o. Míra nezaměstnanosti ke konci roku 2008 dosáhla 4,3 %, počet uchazečů o práci činil 430 osob.

Bučovicko

Nejobtížnější pozici na trhu práce v rámci okresu Vyškov má mikroregion Bučovicko. V Bučovicích sídlí významná textilní firma DINA-HITEX, s.r.o. Zaměstnanost mikroregionu Bučovicko a Slavkovsko příznivě ovlivňuje aktivita zaměstnavatelů - LOHMANN & RAUSCHER, s.r.o. a FenStar s.r.o., kteří řeší obtížné obsazování vícesměnných provozů zajištěním dopravy zaměstnanců ze vzdálenějších měst a obcí. Ke snížení míry nezaměstnanosti v mikroregionu Bučovicko přispívá otevření švýcarské firmy EMS Patvag v průmyslové zóně

v Brankovicích. Míra nezaměstnanosti ke konci roku 2008 dosáhla 6,6 % a Úřad práce Vyškov zde registroval 518 uchazečů o zaměstnání.

OKRES ZNOJMO

Znojensko

I přes poměrně vysokou nezaměstnanost se jedná o mikroregion s nejvyšší hospodářskou a sociální úrovní v rámci okresu. Tato je ovlivňována zejména městem Znojmem, které představuje přirozenou a výraznou spádovou oblast se značným počtem pracovních příležitostí v průmyslu, stavebnictví, obchodě i ve službách. Perspektivy pro budoucí rozvoj této části okresu spočívají v jeho výhodné poloze na příjezdu do České republiky. Mnoho pracovních míst již vzniklo zejména v příhraniční části regionu, kde podnikatelské aktivity jsou zaměřeny především na poskytování služeb rakouským občanům. Mezi největší zaměstnavatele v průmyslových zónách patří Egston System Electronic, spol. s r.o., výrobce sanitární keramiky Laufen CZ s.r.o. a Novaservis a.s. (vyrábí koupelnové doplňky). Míra nezaměstnanosti v tomto regionu na konci roku byla 11,0 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání činil 4 045.

Moravsko Krumlovsko

Mikroregion je nejméně problémovým regionem okresu. Významnou roli na trhu práce zde hraje blízkost a dostupnost Brna jako mimořádně výrazného střediska dojížděky za prací. Dalším významným zdrojem pracovních příležitostí je nedaleká jaderná elektrárna v Dukovanech a poměrně široká průmyslová základna místního drobného průmyslu. Mezi největší zaměstnavatele v tomto mikroregionu patří Saint-Gobain Vertex a.s., PBS Industry, a.s. a Proimpex spol. s r.o. Míra nezaměstnanosti v regionu na konci roku 2008 dosáhla 8,2 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání zde činil 1 081.

Vranovsko

Mikroregion je tvořen 21 obcemi (z nich pouze 3 mají více než 500 obyvatel), jedná se trvale o problémovou část okresu Znojmo. V jižní části se rozkládá Národní park Podyjí, který svými striktními ochrannými předpisy příliš neumožňuje rozvoj dalšího průmyslu nebo podnikání v této oblasti. Vranovsko je značně zanedbáno infrastrukturně, zejména pokud jde o inženýrské sítě a plynofikaci. Rovněž dopravní obslužnost je v této oblasti nedostatečná. Ačkoliv má Vranovsko jednu z nejvyšších měr nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji, o dlouhodobé nezaměstnanosti to již konstatovat nelze. Příčinou je sezónnost zdejších pracovních míst; míra nezaměstnanosti v letních měsících klesá na polovinu stavu zimního. Trh práce je jednostranně orientován na zemědělství, lesnictví a v letním období hlavně na turistiku v oblasti Vranovské přehrady. Nově vytvářené pracovní příležitosti jsou až na malé výjimky pouze sezónního charakteru. V oblasti není rozvinut téměř žádný průmysl. V minulosti byla většina obyvatel zaměstnána státním statkem, po jehož transformaci a redukci zemědělské výroby došlo k velkému úbytku pracovních příležitostí. Míra nezaměstnanosti zde ke konci roku 2008 dosáhla 15,4 % a Úřad práce Znojmo v regionu registroval 434 uchazečů o zaměstnání.

Hrušovansko

Mikroregion Hrušovansko je ze všech mikroregionů Jihomoravského kraje nejproblémovější. Je tvořen 11 obcemi, z toho 4 obce mají více než 1 tisíc obyvatel. Dopravní

obslužnost je zde nedostatečná, navíc zvláště v okrajových oblastech dále dochází k redukci spojů. Velkou výhodou je doprava železniční, neboť mikroregionem prochází tratě Znojmo-Břeclav a Znojmo-Brno. Mikroregion je významným způsobem zaměřen na zemědělskou výrobu, a to především na pěstování zeleniny, ovoce a vína, které na sebe váže podstatnou část pracovní síly regionu. Nevýhodou je však vysoká nárazovost a sezónnost těchto prací, která přináší velké výkyvy v zaměstnanosti. Výraznou sezónnost pracovních příležitostí ovlivňuje také průmysl orientovaný na zpracování zemědělských produktů – konzervářský a cukrovarnický. V menší míře je v regionu zastoupen průmysl výroby stavebních hmot, výroby obuvi, dřevozpracující a kovoobráběcí. Právě tyto obory zabezpečují většinu stálých pracovních míst. Situaci na místním trhu práce kladně ovlivnilo zřízení bezcelní zóny v oblasti hraničního přechodu Hevlín. Začala zde podnikat řada soukromých firem v oblasti ochodu, pohostinství a dalších služeb zaměřených na zahraniční zákazníky. Řada místních občanů vyjíždí rovněž za prací do blízkého Rakouska, ale v převážné míře se jedná pouze o pomocné sezónní práce v zemědělství a ve službách. Míra nezaměstnanosti v regionu na konci roku 2008 dosáhla 13,2 % a počet uchazečů o zaměstnání činil 788 osob.

IV. Cizinci na trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2009

Ke 31.12.2008 úřady práce v Jihomoravském kraji registrovaly celkem 29 381 cizinců. Kromě toho bylo živnostenskými úřady registrováno v Jihomoravském kraji dalších 6 148 cizinců, kteří soukromě podnikají. Celkem se tedy na trhu práce v Jihomoravském kraji legálně pohybuje přes 35,5 tis. zahraničních pracovníků, přičemž naprostá většina z nich (zhruba dvě třetiny) je koncentrována do města Brna. Počet pracovníků „nelegálních“ je v kraji také vysoký, je však problém jej objektivně stanovit.

V průběhu posledních 12-ti měsíců došlo k nárůstu počtu cizinců registrovaných úřady práce v Jihomoravském kraji o 7 443 osob, tedy o 33,9 % původního stavu. **Z hlediska národohospodářského je nutno tento nárůst pokládat za zcela mimořádně intenzivní.** K nejrychlejšímu zvyšování počtu cizinců přitom došlo v kategorii „zaměstnanci s pracovním povolením“, v níž se počet osob za posledních 12 měsíců v kraji prakticky zdvojnásobil (nárůst o 91 %).

Podíl cizinců legálně pracujících na území Jihomoravského kraje nyní dosahuje zhruba 6,6 % a v samotném městě Brně téměř 10 %. To rozhodně není málo. Pro srovnání je možno uvést, že v těch zemích Evropské unie, kde podíl cizinců je v místních zaměstnaneckých strukturách nejvyšší, jejich zastoupení na pracovním trhu dosahuje zhruba 10-ti %; pouze zcela výjimečně bývá vyšší. K tomu je třeba dále poznamenat, že intenzita nárůstu zahraniční zaměstnanosti byla v posledních letech v Jihomoravském kraji a zejména v Brně neobvykle vysoká, a to i na poměry Evropské unie.

Tabulka 18 – Zaměstnávání cizinců

Zaměstnaní cizinci	stav k	
	31.12.2007	31.12.2008
zaměstnaní s pracovním povolením	6 636	13 380
informace o zaměstnání podle § 98 písm. a) až e), j) až m)	760	1 090
občané EU, Norska, Islandu, Lichtenštejska a Švýcarska	14 542	14 911
celkem	21 938	29 381

Pramen: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2008, úřady práce Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo, 2009.

V rámci kraje jsou cizinci soustředěni především do obou brněnských okresů. Samotné město Brno se na jejich celkových stavech nyní podílí 70,0-ti %, podíl okresu Brno-venkov pak činí dalších 10,2 %. Značné počty zahraničních pracovníků jsou evidovány i v okresech Břeclav, Blansko a Hodonín, poměrně málo je zahraničních pracovníků evidováno v okresech Znojmo a především v okrese Vyškov.

Velkou část zahraničních pracovníků registrovaných úřady práce (cca 41,7 %) představují **občané Slovenska** (12 243 osob). Ti pracují kromě Brna (7 538 osob) především v příhraničních okresech Břeclav (1 415 osob) a Hodonín (1 161 osob), kde mohou využívat denní dojížděku do zaměstnání, a dále také na území okresu Brno-venkov (1 159 osob). Slovenští občané jsou nejčastěji zaměstnáváni jako dělníci ve strojírenství, ve stavebnictví a zemědělství, navíc se - díky neexistenci jazykové bariéry - velmi dobře uplatňují rovněž ve službách nebo zdravotnictví.

Cizinci s povolením k zaměstnání vykonávají zejména pomocné práce ve stavebnictví a průmyslu, ale také sezónní práce v zemědělství a lesnictví. Odborné dělnické profese nacházejí uplatnění především ve strojírenství (v kovoprofesích - zámečníci, slévači, soustružníci). Téměř 80 % těchto cizinců představují **občané Ukrajiny**, dále pak jsou ve větším počtu zastoupeni občané Mongolska, Běloruska a Moldávie.

Cizinci ze západní Evropy, USA a Asie pracují především na vysoce kvalifikovaných pozicích vyžadujících středoškolské a vysokoškolské vzdělání (především jako manažeři, učitelé cizího jazyka, odborní a pedagogičtí pracovníci VŠ nebo pracovníci v oblasti výpočetní techniky).

Nárůst počtu pracovních povolení pro cizince v Jihomoravském kraji je spojen zejména s masivním využíváním pracovních povolení dle §89, a to především občany Ukrajiny, a to zejména ve městě Brně.

Nekvalifikovaná pracovní síla směřuje zejména do průmyslu a stavebnictví (jako pomocní dělníci, montážní dělníci, baliči, atd.) a do oblasti úklidových služeb. Importem cizinců se v minulosti snažila řešit nedostatek pracovníků řada velkých montážních závodů v Jihomoravském kraji, o jejichž nízké mzdově ohodnocenou práci neměli „čeští uchazeči o zaměstnání“ zájem, přestože kvalifikační požadavky na tyto pracovní pozice jsou minimální. Tato nekvalifikovaná nebo málo kvalifikovaná pracovní síla směřovala nejčastěji do závodů elektrotechnického a také textilního průmyslu. Z jednotlivých nejčastěji obsazovaných profesí je třeba uvést zejména pozice „pomocný dělník v průmyslu“, „pomocní a nekvalifikovaní pracovníci ve skladech“, „pomocní a nekvalifikovaní montážní a manipulační dělníci“, „pomocní a nekvalifikovaní pracovníci ve skladech“, „pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách“.

Importem cizinců řešili zaměstnavatelé v kraji i dlouhodobý nedostatek pracovníků v **kvalifikovaných dělnických profesích** (zámečníci, elektromechanici, brusíči, frézari, svářeči, zedníci, tesaři)

Menší část cizinců je tvořena vysoce kvalifikovanou pracovní silou (programátoři, analytici a pracovníci operačních systémů, ale také učitelé jazyků, obchodní zástupci a vedoucí a řídicí pracovníci), u které je nezbytným předpokladem nejméně středoškolské vzdělání..

Profese nejčastěji obsazované cizinci v okresech Jihomoravského kraje k 31.12.2008

Profese dle KZAM	Číselný kód KZAM	Cizinci - počet platných povolení k zaměstnání	Cizinci - počet informačních karet	Občané EU/EHP, Švýcarska - počet inf. karet
Blansko				
Dělník sklářské, keramické, cihlářské výroby	81398	46	-	-
Pomocný lesní dělník	92122	42	-	-
Pomocný dělník HSV	93132	30	-	-
Pomocný dělník v průmyslu	93212	450	-	-
Brno-město				
Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	1	83	11	343
Vědecký pracovník v oborech technických	21191	-	1	121

Projektant a analytik informačních systémů	21313	14	16	439
Programátor specialista v oboru výpočetní techniky	21321	336	14	411
Lékař	22219	3	9	94
Učitel jazyků	23549	35	11	69
Mistr stavební výroby	31121	-	-	67
Technik správce operačního systému	31227	61	-	97
Sestra (zdravotní sestra) (SZP)	32313	-	1	152
Obchodní zástupce	34152	9	5	86
Obchodní referent	34399	5	14	154
Administrativní pracovník	41159	7	14	101
Úředník pro vyřizování dotazů	42238	-	7	56
Telefonista	42239	45	6	93
Předváděč, demonstrátor zboží	52129	-	1	67
Zemědělský dělník v rostlinné výrobě	61118	52	-	2
Zedník	71221	158	21	234
Stavební dělník zednických prací	71228	10	-	55
Tesař stavební	71241	5	1	60
Stavební dělník hlavní stavební výroby	71299	1	4	303
Svářeč v ochranné atmosféře	72122	25	-	36
Svářeč kovů a páječ	72129	60	9	14
Montér kovových konstrukcí	72141	-	-	58
Zámečnický, zámečnický strojů	72222	25	2	213
Kovodělník	72229	-	-	52
Soustružník kovů - seřizovač a obsluha	72231	45	1	19
Slévárenský dělník pro kovolijecké práce	72288	115	-	-
Dělník v elektrotechnice	72418	330	26	16
Mechanik elektronik strojů a zařízení	72439	-	-	66
Elektromontér síťového rozvodu	72465	1	-	112
Slévárenský dělník	81228	-	2	102
Obsluha kovoobráběcího stroje	82119	-	4	55
Obsluha strojů a zařízení na úpravu textilu	82649	198	7	4
Montážní dělník mechanických zařízení	82811	94	-	100
Montážní dělník	82819	256	17	372
Montážní dělník spotřební elektroniky	82834	-	-	111
Pomocní a nekvalifik. pracovníci - prodej, služby	91	-	6	192
Uklízeč výrobních prostor, skladů, svačinka	91323	81	-	6
Pomocník, uklízeč	91329	1460	8	9
Pomocný dělník hlavní stavební výroby	93132	3116	7	76
Nekvalifikovaný pracovník na stavbách a údržbě budov	93139	130	-	7
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v průmyslu	932	-	5	54
Manipulační dělník v průmyslu	93211	-	6	48
Pomocný dělník v průmyslu	93212	695	55	88
Pomocný montážní dělník	93213	75	1	13
Balič ruční	93221	563	2	1
Nekvalifikovaný pracovník při balení a pytlování	93229	381	-	13
Nekvalifikovaný pracovník	93239	536	1	22
Brno-venkov				
Obchodní cestující, obchodní zástupci	3415	-	1	24
Zedníci, kameníci, omítkaři	7122	-	3	24

Svářeči, řezači plamenem a páječi	7212	203	3	22
Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	7222	-	1	78
Seřizovači a obsluha obráběcích strojů	7223	-	-	29
Obsluha automatických nebo poloautomatických kovoobráběcích strojů	8211	-	4	52
Obsluha strojů na zpracování a konzervování masa a ryb	8271	30	-	-
Montážní dělníci montující mechanická zařízení	8281	-	1	25
Montážní dělníci montující elektrická zařízení	8282	-	3	38
Montážní dělníci montující elektronická zařízení	8323	-	3	38
Řidiči nákladních automobilů a tahačů	8324	-	2	30
Pomocníci a uklízeči v kancelářích, hotelích, nemocnicích a jiných zařízeních	9132	116	-	-
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v zemědělství	9211	53	-	-
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách budov	9313	687	3	36
Pomocní a nekvalifikovaní montážní a manipulační dělníci	9321	108	4	164
Ruční baliči a pytlouači	9322	64	-	-
Dělníci nádvorní skupiny	9323	-	-	20
Břeclav				
Vedoucí pracovníci v průmyslu	1222	-	-	12
Lékaři, ordináři	2221	-	-	17
Ostatní techničtí pracovníci jinde neuvedení	3119	-	-	14
Ošetrovatelé, všeobecné zdravotní sestry	3231	-	-	15
Obchodní cestující, profesionální poradci v obchodě, obchodní zástupci	3415	-	-	43
Odbytoví a přepravní agenti	3422	-	-	14
Úředníci ve skladech	4131	-	-	57
Kuchaři	5122	-	-	14
Čišníci, servírky	5123	-	-	24
Prodavači v obchodech	5211	-	-	13
Pěstitelé polních plodin	6111	83	-	11
Ovocnáři, vinaři, chmeláři a ostatní pěstitelé plodin rostoucích na stromech a keřích	6112	15	-	13
Zedníci, kameníci, omítkáři	7122	-	-	32
Instalatéři, potrubáři, stavební zámečníci, klempíři	7136	-	-	117
Kováři, nástrojaři, zámečníci a pracovníci v příbuzných oborech	722	-	-	17
Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	7222	-	-	22
Tiskaři, sazeči	7341	-	-	34
Švadleny, vyšíváči a pracovníci v příbuzných oborech	7436	-	-	11
Obsluha strojů a zařízení	8	-	-	12
Obsluha automatických nebo poloautomatických montážních linek	8171	-	-	29
Obsluha automatických nebo poloautomatických kovoobráběcích strojů	8211	-	-	16
Obsluha strojů na výrobu pryžových výrobků	8231	39	-	19
Obsluha tiskárenských strojů	8251	-	-	15
Obsluha strojů na výrobu a dokončovací úpravy obuvi	8266	10	-	-

Montážní dělníci montující mechanická zařízení	8281	-	-	27
Řidiči motorových vozidel	832	-	-	14
Řidiči nákladních automobilů a tahačů	8324	-	-	71
Obsluha vysokozdvížných vozíků	8334	-	-	30
Pomocníci a uklízeči v kancelářích, hotelích, nemocnicích a jiných zařízeních	9132	-	-	21
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v zemědělství	9211	-	-	43
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách a údržbě silnic, přehrad a na podobných stavbách	9312	-	-	10
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách budov	9313	-	-	31
Pomocní a nekvalifikovaní montážní a manipulační dělníci	9321	-	-	16
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v dopravě, ve skladech, v telekomunikacích a na poštách apod. jinde neuvedení	9339	-	-	25
Hodonín				
Geologové, geofyzici, geodeti, hydrologové apod.	2114	-	-	10
Lékaři, ordináři	2221	-	-	31
Strojírenští technici	3115	-	-	16
Ostatní techničtí pracovníci jinde neuvedení	3119	-	-	23
Pojišťovací agenti	3412	-	-	12
Obchodní cestující, profesionální poradci v obchodě, obchodní zástupci	3415	-	-	17
Pracovníci v oblasti účetnictví, fakturace, rozpočetnictví, kalkulace	3433	-	-	13
Sekretářky, sekretáři	4115	-	-	11
Úředníci ve skladech	4131	-	-	12
Čišníci, servírky	5123	-	-	15
Prodavači v obchodech	5211	-	-	32
Pěstitelé polních plodin	6111	5	-	11
Dělníci pro pěstění a ošetřování lesa	6141	14	-	-
Zedníci, kameníci, omítkáři	7122	-	-	46
Ostatní dělníci zajišťující dokončovací stavební práce a dělníci v příbuzných oborech jinde neuvedení	7139	-	-	22
Kvalifikovaní kovodělníci a strojírenští dělníci	72	-	-	11
Formíři a jádraři	7211	10	-	15
Svářeči, řezači plamenem a páječi	7212	7	-	21
Nástrojaři, kovomodeláři, kovodělníci, zámečníci	7222	5	-	53
Zpracovatelé masa, ryb vč. uzenářů a konzervovačů masa a ryb	7411	-	-	31
Umělečtí truhláři, řezbáři a výrobci výrobků ze dřeva vč. opravářů	7422	-	-	12
Obuvníci, vč. opravářů obuvi	7442	8	-	-
Vrtaři, jeřábníci při ropných nebo plynových vrtech a dělníci v příbuzných oborech	8113	-	-	11
Obsluha automatických nebo poloautomatických kovoobráběcích strojů	8211	-	-	16
Obsluha strojů na výrobu pryžových a plastových výrobků	823	5	-	-
Obsluha strojů na výrobu pryžových výrobků	8231	21	-	-
Obsluha strojů na úpravu vláken, dopřádání a navíjení příze a nití	8261	-	-	26

Řidiči nákladních automobilů a tahačů	8324	-	-	38
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v dolech a lomech, v průmyslu, stavebnictví, v dopravě a v příbuzných oborech	93	-	-	42
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci na stavbách budov	9313	5	-	-
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v průmyslu	932	-	-	14
Vyškov¹⁾				
Zedník stavby domů z tradičních materiálů	71211	24	-	-
Zedník	71221	33	-	-
Truhlář stavební	71246	33	-	-
Obsluha stacionárních strojů a montážní dělník jinde neuvedený	82909	24	-	-
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v průmyslu	93212	15	-	-
Pomocní a nekvalifikovaní dělníci v dopravě, ve skladě, vazači břemen a ostatní pomocní a nekvalifikovaní pracovníci jinde neuvedení	933	50	-	-
Znojmo				
Zákonodárci, vedoucí řídicí pracovníci	1	4	-	30
Vědečtí, odborní duševní pracovníci	2	0	-	49
Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci	3	3	-	49
Nižší administrativní pracovníci	4	1	-	18
Provozní pracovníci ve službách a obchodu	5	9	-	26
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví	6	31	-	19
Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři	7	212	-	43
Obsluha strojů a zařízení	8	177	-	17
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	9	3	-	32

¹⁾ uvedeny nejčastější profese celkem

Pramen: Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2008, Úřady práce Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo, 2009.

V. Aktivní politika zaměstnanosti

V.1. Vynaložené finanční prostředky

Náklady na řešení nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji dosáhly za rok 2008 celkové výše **1 644,5 mil. Kč** (včetně zdrojů z Evropského sociálního fondu). Úhrnné výdaje na politiku zaměstnanosti v kraji v roce 2008 tedy oproti roku 2007 vzrostly o cca 62 mil. Kč.

Na **pasivní politiku** zaměstnanosti (hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání) bylo vynaloženo **850,3 mil. Kč**, tj. 51,7 % celkových finančních prostředků na politiku zaměstnanosti. Bylo to o 6,1 mil. Kč více než v roce 2007, objem vynaložených prostředků však vzrostl až v závěru roku, v 1. pololetí 2008 bylo vynaloženo naopak o cca 1 mil. Kč méně než ve srovnatelném období roku 2007.

Další nárokové dávky (kromě podpor v nezaměstnanosti), jejichž čerpání nemohou úřady svojí činností ovlivnit, představují již téměř 20 % celkových nákladů na politiku zaměstnanosti. Přes přijatá opatření zpřisňující podmínky nárokových plateb dále vzrostly výdaje na **podporu zaměstnavatelů, zaměstnávajících více než 50 % osob se zdravotním postižením (OZP)**. V roce 2008 bylo na tyto účely vyplaceno o dalších 22,5 mil. Kč více než v roce předchozím a celková výše plateb představovala již **287 mil. Kč**. Na uspokojení mzdových nároků zaměstnanců, jimž zaměstnavatel nevyplatil mzdu (**insolvence**), bylo vynaloženo **21,4 mil. Kč**, tedy o 8,7 mil. Kč méně než v roce 2007.

Na **aktivní politiku** zaměstnanosti v Jihomoravském kraji bylo v roce 2008 vynaloženo celkem **485,8 mil. Kč**, tedy o 42 mil. Kč více než v roce 2007. Více než polovinu těchto prostředků (**271,5 mil. Kč**) představují prostředky z **Evropských sociálních fondů** (programy OP RLZ a OP LZZ), které jsou od roku 2008 mimo klasických projektů nově využívány také k financování tvorby nových pracovních míst v oblasti veřejně prospěšných prací a společensky účelných pracovních míst. Celkový objem využitých prostředků z ESF tak oproti loňskému roku vzrostl o 101 mil. Kč.

Tabulka 19 - Výdaje na politiku zaměstnanosti (v tis. Kč)

Výdaje na PZ	2007	2008
výdaje na politiku zaměstnanosti celkem (PZ)	1 582 536	1 644 481
z toho na pasivní politiku (PPZ)	844 156	850 310
<i>podíl PPZ na PZ v %</i>	53,3	51,7
na aktivní politiku (APZ) ¹⁾	443 905	485 809
<i>podíl APZ na PZ v %</i>	28,1	29,5
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle §78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti	264 358	286 952
<i>podíl podpory zaměstnávání OZP na PZ v %</i>	16,7	17,4
Insolvence	30 117	21 410
<i>podíl insolvence na PZ v %</i>	1,9	1,3

1) včetně ESF

Pozn. – čerpání APZ bez rezervních fondů

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji 2008, 2009

Ve struktuře výdajů podle jednotlivých nástrojů APZ došlo v roce 2008 oproti předchozímu roku k významným změnám právě v souvislosti s využíváním prostředků ESF k financování tradičních nástrojů APZ - veřejně prospěšných prací a společensky účelných pracovních míst. Náklady na tyto nástroje v rámci státního rozpočtu tak v roce 2008 klesly o 55 mil. Kč. Pokles by byl pravděpodobně ještě významnější, avšak díky časovému posunu při přidělování prostředků ESF bylo nutno část dohod nasmlouvaných v oblasti ESF-OP RLZ - VPP financovat ze státního rozpočtu. Objem prostředků ESF využitých prostřednictvím rozpočtů jednotlivých úřadů práce představoval v roce 2008 zhruba 100 mil. Kč. Využití prostředků ESF v rámci klasických projektů (prostředky administrované pověřeným úřadem práce) zůstalo zhruba na úrovni roku předchozího (cca 170 mil. Kč). Výrazně klesly výdaje na „Program tvorby nových pracovních míst“ (okres Hodonín), a to o 17,6 mil. Kč. Naopak mírně (o cca 6 mil. Kč) vzrostly náklady na rekvalifikace.

Tabulka 20 – Výdaje APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků z minulého období (v tis. Kč)

Nástroj APZ	2007	2008
VPP	65 639	39 336
SÚPM zřízené a vyhrazené zaměstnavateli	97 392	68 901
SÚPM zřízené uchazeči o zaměstnání - SVČ	14 459	17 705
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	1 020	1 793
CHPM – SVČ vytvořené pro OZP	60	160
Příspěvek na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM - SVČ vytvořené pro OZP	16 782	20 652
Rekvalifikace, poradenské aktivity	30 376	36 276
překlenovací příspěvek	912	860
příspěvek na dopravu zaměstnanců	732	845
příspěvek na zapracování	0	0
příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	0	0
cílené programy k podpoře zaměstnanosti § 120	1 494	1 191
programy tvorby nových pracovních míst	44 000	26 400
projekty ESF – OP RLZ	170 506	246 210
projekty ESF – OP LZZ – VPP	0	19 299
projekty ESF – OP LZZ – SÚPM	0	6 035
převody do rezervních fondů ÚP	13 119	0
převody do fondů organizačních složek státu (OSS)	50 920	0
ostatní (semináře, expertízy apod.)	81	148

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji 2008, 2009

K nejintenzivnějšímu uplatňování nástrojů APZ došlo v roce 2008 v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti (okresy Hodonín, Znojmo). Míra čerpání prostředků na jednotlivé nástroje je v okresech značně rozdílná; vymyká se přitom zejména okres Hodonín, na který se vztahuje „Program podpory nových pracovních míst“.

Obecně jsou poměrně zřídka a v malém rozsahu využívány tzv. „nové“ nástroje. Překlenovací příspěvek byl využit pouze ve třech okresech (Znojmo, Vyškov, Brno-venkov),

příspěvek na dopravu zaměstnanců také ve třech okresech (Znojmo, Hodonín, Vyškov). Příspěvky na zapracování a na přechod na nový podnikatelský program nebyly využity vůbec. Cílený program k podpoře zaměstnanosti je realizován pouze v okrese Vyškov.

Rozdíly mezi jednotlivými okresy jsou však i ve využívání „starých“ nástrojů. Ve venkovských okresech s vysokou mírou nezaměstnanosti (Hodonín, Znojmo) jsou tradičně nejvýznamnějším nástrojem APZ veřejně prospěšné práce, v ostatních okresech je nejvíce prostředků směřováno na vytváření společensky účelných pracovních míst. Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením je nejvíce rozvinuta v okresech Brno-město, Hodonín a Znojmo, naopak v okrese Blansko není využívána vůbec. Velmi aktivní přístup ve využití různých nástrojů APZ dlouhodobě prokazuje zejména okres Vyškov.

V.2. Pracovní místa vytvářená v rámci jednotlivých nástrojů APZ

Program aktivní politiky zaměstnanosti se v roce 2008, v souladu s doporučením MPSV, orientoval především na prioritní problémové skupiny uchazečů. Byli to zejména uchazeči dlouhodobě nezaměstnaní, uchazeči s nízkou kvalifikací, osoby se ZP a absolventi škol.

V rámci APZ bylo v Jihomoravském kraji v roce 2008 vytvořeno celkem 4 395 pracovních míst, tedy o 895 více než v předchozím roce, což souvisí zejména s výše zmiňovanou realizací OP RLZ a OP LZZ v oblasti APZ. Pomocí těchto zdrojů byla v roce 2008 financována téměř polovina nově vytvořených míst.

Tabulka 21 - Počet vytvořených pracovních míst v rámci jednotlivých nástrojů APZ s finančním příspěvkem úřadu práce

nástroj APZ (celkový počet nových pracovních míst)	2007	2008
VPP	1 204	824
SÚPM zřízené a vyhrazené zaměstnavateli	1 829	1 067
SÚPM zřízené uchazeči o zaměstnání - SVČ	320	275
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	12	24
CHPM – SVČ vytvořené pro OZP	1	0
cílené programy I. (počet míst)	134	128
cílené programy II. (počet dohod)	6	3
Projekty ESF - OP LZZ - VPP	-	1 461
Projekty ESF - OP LZZ - SÚPM	-	616
celkem	3 500	4 395

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji 2008, 2009

Nejvýznamnějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti z hlediska počtu vytvářených pracovních míst se v roce 2008 staly **veřejně prospěšné práce (VPP)**, a to díky využití finančních prostředků z ESF (OP RLZ a OP LZZ). Celkově (včetně míst VPP financovaných ze státního rozpočtu), bylo **v oblasti VPP vytvořeno 2 285 míst**, tedy 52 % všech nových pracovních míst. **Je však potřeba upozornit, že reálný počet míst je nižší, protože část dohod na VPP financovaných ze státního rozpočtu byla po uvolnění prostředků ESF ukončena a následně nově uzavřena v rámci ESF.** V některých pracovních mikroregionech - zejména obtížně dopravně dostupných - jsou VPP pro řadu uchazečů o zaměstnání téměř jediným možným způsobem uplatnění.

Všeobecně hojně využívaným nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti na úřadech práce v Jihomoravském kraji jsou dotace a návratné finanční výpomoci zaměstnavatelům při zřizování společensky účelných pracovních míst (SÚPM). Prostřednictvím tohoto nástroje jsou zaměstnavatelé motivováni k zaměstnávání uchazečů o zaměstnání z problémových skupin. Vznikají tak buď zcela nová pracovní místa, nebo jsou tito uchazeči přednostně přijímáni na již existující volná místa. Hlavními partnery úřadů práce při zřizování SÚPM jsou malé a střední firmy, pro které je tato aktivita finančně nejvíce zajímavá. **V roce 2008** bylo vytvořeno celkem **1 683 společensky účelných pracovních míst**, z toho 616 bylo financováno v rámci ESF – OP LZZ.

Dotace a návratné finanční výpomoci od úřadů práce na **samostatnou výdělečnou činnost (SÚPM - SVČ)** slouží uchazečům k částečnému krytí nákladů, potřebných na zahájení samostatné výdělečné činnosti (SVČ). Těchto míst bylo v roce 2008 v kraji nově zřízeno **celkem 320**. Jedná se o významnou pomoc v takových případech, kdy pro uchazeče není na trhu práce vhodné volné místo, ale jeho kvalifikace umožňuje, aby si své budoucí pracovní místo vytvořil sám. Kromě finanční výpomoci poskytují úřady práce těmto uchazečům i poradenské a vzdělávací služby formou rekvalifikačních kurzů, jejichž cílem je mimo jiné zvýšení kvality podnikatelských záměrů.

V rámci „Programu tvorby nových pracovních míst“ bylo v roce 2008 vytvořeno v okrese Hodonín 132 míst a v okrese Znojmo 2 místa.

Počet pracovních míst nově vytvářených pro osoby se zdravotním postižením je sice poměrně nízký (za rok 2008 pouze 13 míst), avšak **celkový počet podporovaných míst v chráněných dílnách a pracovištích zůstává stále poměrně vysoký a v roce tak bylo podpořeno 1241 osob** na zhruba 800 pracovních místech. Většina těchto míst (cca 85 %) je dlouhodobě koncentrována v okresech Brno-město a Hodonín.

Využití ostatních nástrojů APZ zůstává méně intenzivní. Příspěvek na dopravu byl poskytnut 154 osobám v okresech Znojmo, 107 osobám v okrese Vyškov a 35 osobám v okrese Hodonín, překlenovací příspěvek byl využit v okresech Znojmo, Vyškov a Brno-venkov.

Tabulka 22 - Příspěvky poskytované v rámci APZ

nástroj APZ (celkový počet podpořených osob)	2007	2008
osoby s příspěvkem		
překlenovací příspěvek	129	113
příspěvek na zapracování	0	0
příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	0	0
příspěvek na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM - SVČ vytvořené pro OZP	789	1241
projekty ESF – OP RLZ	4878	1822
příspěvek na dopravu		
počet zaměstnavatelů	3	3
počet zaměstnanců	278	296

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji 2008, 2009

Do projektů ESF bylo v průběhu roku 2008 nově zapojeno 1 882 uchazečů o zaměstnání, tedy výrazně méně než v roce předchozím. Tato skutečnost je však dána ukončováním projektů tohoto programovacího období. V roce 2008 Úřad práce Brno-město

administroval celkem 73 projektů ESF řešených v rámci GS 1.1 (33 projektů) a GS 4.1 (40 projektů) a čtyři tzv. národní projekty (Návrat do práce I, Návrat do práce II, Najdi si práci v Jihomoravském kraji a Příprava na práci v Jihomoravském kraji). Celkové finanční náklady na tyto projekty dosáhly za rok 2008 168,2 mil. Kč.

V.2. Rekvalifikace

V roce 2008 bylo na rekvalifikační akce a poradenské aktivity z prostředků úřadů práce vynaloženo celkem 36,2 mil. Kč, tj. o 5,9 mil. Kč více než v roce 2007. Pro rekvalifikace uchazečů o zaměstnání jsou však ve velké míře využívány také rekvalifikační programy v rámci projektů ESF. Díky těmto projektům může být do rekvalifikačních kursů zařazováno zhruba o čtvrtinu uchazečů více než v předchozích letech (před rokem 2006). **Celkem** (včetně rekvalifikací v rámci projektů ESF) bylo do kursů v roce 2008 nově zařazeno **4 990 uchazečů** o zaměstnání, 68 zájemců o zaměstnání a 14 zaměstnanců. Vzhledem k tomu, že projekty z 1. programovacího období postupně končí, klesl i počet nově zařazovaných uchazečů (v roce 2008 jich bylo o 1445 méně než ve stejném období předchozího roku).

Tabulka 23 - Rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání, rekvalifikace zaměstnanců

ukazatel	2007	2008
<i>rekvalifikace uchazečů o zaměstnání</i>		
počet uchazečů zařazených do rekvalifikací	6 445	4 990
z toho: ženy	3 790	3 345
absolventi škol a mladiství	581	303
OZP	562	562
rekvalifikaci ukončilo celkem	6 204	5 026
z toho úspěšně	5 703	4 708
počet uchazečů umístěných po rekvalifikaci ¹⁾	4 288	3 971
<i>rekvalifikace zájemců o zaměstnání</i>		
počet zájemců zařazených do rekvalifikací	73	68
rekvalifikaci ukončilo celkem	54	58
z toho úspěšně	51	53
počet zájemců umístěných po rekvalifikaci	53	58
<i>rekvalifikace zaměstnanců</i>		
počet zaměstnavatelů	3	5
počet zaměstnanců zařazených do rekvalifikací	3	14
rekvalifikaci ukončilo celkem	3	14
z toho úspěšně	3	8

¹⁾ Do 12 měsíců po ukončení rekvalifikace

Pramen: Úřady práce v Jihomoravském kraji 2008, 2009

Do rekvalifikačních kursů jsou nejčastěji zařazováni uchazeči se středoškolským vzděláním, kteří si doplňují nebo rozšiřují své znalosti a dovednosti. Rekvalifikují se však v podstatě všechny vzdělanostní skupiny uchazečů, včetně uchazečů se základním vzděláním, pro které rekvalifikace znamená získání alespoň nějakého profesního vzdělání. Možnosti zaměstnaneckých rekvalifikací a rekvalifikací pro zájemce o zaměstnání jsou však stále využívány jen v minimální míře.

Nejvíce uchazečů bylo zařazeno do rekvalifikačních kursů v okrese Brno-město (932), Hodonín (858), nejméně pak v okrese Vyškov (511 osob).

Zaměření rekvalifikačních kurzů v jednotlivých okresech Jihomoravského kraje je dosti podobné. Všude převládají kurzy zaměřené na zlepšování počítačové gramotnosti, dále následují kurzy z oblasti účetnictví a daňové evidence, administrativní práce a ze „základů podnikání“. Časté jsou také kurzy v oblasti pečovatelsví, manikúry a masáže, z profesí výrobní sféry pak kurzy svařování, obsluhy CNC strojů, obsluhy motorových vozidel a vysokozdvizných vozíků a také rekvalifikační kurzy na pozici skladový logistik a manipulátor.

V následujícím přehledu je uvedeno nejčastější zaměření rekvalifikačních kurzů v jednotlivých okresech Jihomoravského kraje v roce 2008 s počty zúčastněných osob (pokud byly v podkladech okresů uvedeny):

Blansko:

Práce s počítačem
Účetnictví
Svařování
Pečovatelka
Ekonomické administrativní pozice, podnikání
Ošetřovatel, sanitárka
Obsluha mechanismů
Technické pozice

Brno-město:

Obsluha PC – základy	224
Obsluha PC – spec. zaměření	121
Účetnictví,	109
Pečovatelka, prac v sociálních službách	60
Obsluha motorových vozíků.	49
Manikúra a masáže	36
Základy podnikání	33
Skladový logistik a manipulátor	25
Obsluha CNC strojů	13
Svařování	17

Brno-venkov:

Obsluha PC	186
Účetnictví	82
Digitální dokument	42
Základy podnikání	28
Kosmetické služby	20
Masér	18
Svařování	18
Sanitář	18
Pracovník v sociálních službách + pečovatelka	17
Řidič motorového vozíku	16

Břeclav:

Obsluha PC	137
Svářeč	50
Účetnictví a daňová evidence	24
Projektový manažer	18

Logistik	12
Základy podnikání	27

Hodonín:

Obsluha PC	318
Jiné počítačové kurzy	24
Účetnictví / daňová evidence	85
Řidičské oprávnění C / D / E / T	83
Svařování/ řezání plamenem	69
Pečovatelství	63
Technicko-administrativní práce	50
Základy podnikání	49
Asistent/ka	22
Kosmetické práce	20

Vyškov:

Základy obsluhy PC	96
Administrativně technický pracovník	48
Pracovník soc. péče	45
Grafik v Corelu a Photosh.	44
Ekonomický pracovník	25
Obsluha PC dle ECDL	25
Svařování	25
Programování a obsluha CNC strojů	24
Projektový manager	24
Obsluha PC pro pokročilé	22
Obsluha strojů a zařízení - plastikář	22
Řidič motorového vozíku	21
Manažer malého a středního podniku	20
Manikúra, pedikúra, nehtová modeláž	20

Znojmo:

Obsluha PC	
Obsluha vysokozdvížného vozíku	
Pedikúra, manikúra a nehtová modeláž	
Pracovník sociální péče	
Ekonomický pracovník	
Odborné nástavbové kurzy na PC	

VI. Prognóza vývoje na trhu práce v Jihomoravském kraji v dalším období

VI.1. Předpokládaný vývoj na trhu práce v kraji

V posledních třech a půl letech – od ledna 2005 do června 2008 - se situace na trhu práce v Jihomoravském kraji rychle zlepšovala. Výrazně rostla nabídka volných pracovních míst (z 6,5 tis. na cca 16,4 tis.), počet uchazečů o zaměstnání naopak velmi rychle klesal (z 69,5 tis. nezaměstnaných v lednu 2005 na 36,4 tis. v červnu 2008) a míra nezaměstnanosti poklesla z hodnoty 11,1 % na hodnotu 5,7 %. Počet nezaměstnaných tedy v daném období klesl zhruba na polovinu, zatímco počet hlášených volných pracovních míst se zvýšil dvaapůlkrát.

Pro trh práce v kraji - a především v krajském městě a jeho širším zázemí - byla charakteristická vysoká poptávka po pracovní síle, kterou z místních zdrojů nebylo možno uspokojit, což vyvolávalo tlak na dovoz pracovní síly ze zahraničí. V posledních dvou či třech letech byla sice kraje lokalizována řada aktivit stimulujících poptávku po vysoce kvalifikované pracovní síle (globální vývojová a call centra významných světových společností), rozvoj průmyslové základny kraje však byl bohužel nadále založen na intenzivním využívání nepříliš kvalifikované pracovní síly. Jak v Jihomoravském kraji tak i ve městě Brně se rozvíjela především ta odvětví průmyslové výroby, ve kterých pro velkou většinu nových pracovních pozic byla požadována buď velmi nízká nebo i žádná kvalifikace. Ještě k datu 31.12.2008 dosahoval podíl hlášených nových pracovních míst na které zaměstnavatel nepožadoval žádnou kvalifikaci pracovníka v podmínkách Jihomoravského kraje 53,0 %, v podmínkách města Brna pak dokonce obtížně uvěřitelných 67,4 %.

Podstatné je, že v průběhu téměř celého roku 2008 pokračoval na trhu práce v kraji pozitivní trend ve vývoji nezaměstnanosti. Po šesti letech ekonomického růstu se v posledních dvou letech začala zvyšovat i míra zaměstnanosti obyvatelstva, což je jednoznačně nejdůležitější charakteristika trhu práce. Přístup na trh Evropské unie se v hospodářské sféře projevoval pozitivně, zatímco jednostranná restriktivní opatření Evropské komise v oblasti pohybu pracovních sil vážné problémy v zaměstnanecké struktuře kraje nezpůsobovala. V důsledku předchozího výrazného hospodářského růstu vykazovala ekonomika kraje – s výjimkou posledních dvou měsíců roku 2008 - zvýšenou poptávku po pracovní síle a zároveň ještě nedocházelo k žádnému významnému propouštění zaměstnanců. Situace v hospodářské oblasti se v kraji začala měnit až v měsíci říjnu, její dopady na úroveň nezaměstnanosti se ale ve významnější míře projeví až v prosinci 2008, v krajském městě dokonce až v úvodu roku 2009.

Očekáváme, že v nejbližším období se na trhu práce v Jihomoravském kraji poměrně výrazně projeví hospodářský útlum v ČR i očekávaná hospodářská recese v EU. Postiženy budou především průmyslové výroby zaměstnávající málo kvalifikované profese. Pokud hospodářská recese bude pouze krátkodobá (což ale v současné době příliš pravděpodobné není), pak její dopady jak na hospodářskou strukturu tak na rozsah a strukturu zaměstnanosti a nezaměstnanosti v kraji nemusí být příliš významné. Pokud ale nepříznivý hospodářský vývoj bude trvat déle než cca 1 rok, pak nepochybně především průmyslová základna bude zasažena výrazně. Odhadujeme, že v tomto případě z kraje a především z krajského města odejde podstatná část podnikatelských subjektů, které svoji produkci založily na zaměstnávání pracovní síly především při „obsluze strojů a zařízení“, tedy v 8. hlavní třídě KZAM-R. Je ovšem třeba říci, že velká část těchto „montoven“ v hospodářském profilu města není přínosem,

v průběhu času by stejně z Brna odešla. Déletrvající hospodářská recese v podstatě pouze urychlí přirozený vývoj, k němuž v moderní ekonomice založené na znalostech tak jako tak musí dojít. Problémy ale jak v ekonomické tak sociální oblasti přinese, pokud tento trend, který by v podmínkách hospodářského růstu trval několik let, proběhne v relativně velmi krátké době.

V následujícím přehledu je podána prognóza vývoje zaměstnanosti u nejdůležitějších zaměstnavatelů v Jihomoravském kraji v prvním pololetí roku 2009. Celková prognóza vývoje nezaměstnanosti je uvedena v kapitole VI.3.

Průmyslové zóny v Jihomoravském kraji

Tabulka obsahuje individuální data a nemůže být tedy zveřejněna.

VI. 2. Ohrožené skupiny uchazečů o zaměstnání. Situace v nejohroženějších regionech

VI.2.1. Specifické skupiny nezaměstnaných

Mezi specifické skupiny nezaměstnaných, které jsou z hlediska uplatnění na trhu práce zvláště sledovány, patří **absolventi a mladiství** a také **osoby se zdravotním postižením (OZP)**. Jak je z předchozího rozboru zřejmé (viz bod III.4), počet absolventů a mladistvých se v kraji v minulých letech rychle snižoval, v posledních dvou letech se jejich počet ustálil na úrovni zhruba 3,0 tis. osob.

Vývoj situace na trhu práce v Jihomoravském kraji (ale i v celé ČR) v posledních dvou letech naznačuje, že absolventi již nepředstavují problematickou skupinou nezaměstnaných. Zaměstnavatelské subjekty se v poslední době naopak často prezentovaly tím, že mají zájem přijímat do pracovního poměru právě absolventy. Snadnější pozici na trhu práce mají vždy ti, kteří jsou jazykově vybaveni, firmy oceňují i časovou flexibilitu a adaptabilitu mladých lidí, kterou starší složka pracovní síly spíše postrádá. Rovněž stále větší náročnost na znalosti kancelářského softwaru i manipulaci s automatickými a poloautomatickými linkami v průmyslu v současnosti výrazně napomáhají dobré uplatnitelnosti mladých lidí na trhu práce.

V souboru osob se zdravotním postižením ale v Jihomoravském kraji došlo k odlišnému vývoji. Jejich počet rostl až do roku 2005, poté však i ve skupině OZP došlo k poměrně značnému poklesu počtu uchazečů o zaměstnání, v roce 2008 o 6,5 %. Největší skupinu zdravotně postižených osob tvoří uchazeči částečně invalidní, kterých je dlouhodobě více než 85 %. Zbytek tvoří osoby zdravotně znevýhodněné; počet osob s plným invalidním důchodem v evidenci úřadů práce je zanedbatelný.

V evidencích úřadů práce v Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2008 registrováno 8 136 uchazečů se zdravotním postižením, což bylo o 529 méně než před rokem. Mezi zdravotně postiženými uchazeči mírně převažovaly ženy (52,6 %). Podíl OZP na celkovém počtu uchazečů se snížil o 0,7 p.b. Zlepšující se situace na trhu práce sice má i ve skupině OZP výrazně pozitivní vliv, počet zdravotně postižených nezaměstnaných se ovšem nesnižuje tak intenzivně jako v případě uchazečů bez zdravotního omezení.

Uplatnění zdravotně handicapovaných uchazečů na trhu práce v kraji je však stále

obtížné. Velká část těchto uchazečů má pouze základní vzdělání, což v kombinaci se zdravotním handicapem znamená, že na trhu práce jsou téměř neuplatnitelní. Na straně zaměstnavatelů někdy ještě přetrvávají obavy OZP zaměstnávat, a to i přesto, že jejich pracovně-právní ochrana již není tak výrazná jako v předchozích letech. Podpora ze strany státu, a to nejen finanční (§ 78 zákona o zaměstnanosti, zvýhodnění dodavatelů zaměstnávajících více než 50 % OZP dle zákona 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách) je však v poslední době pro řadu zaměstnavatelů významnou motivací k zaměstnávání OZP.

VI.2.1. Nejpostiženější mikroregiony

V následujícím přehledu je stručně popsána situace v těch regionech Jihomoravského kraje, v nichž je stav na trhu práce dlouhodobě nejproblémovější. Jedná se o 3 regiony okresu Hodonín (Hodonínsko, Kyjovsko a Veselí n.M.) a 3 regiony okresu Znojmo (Znojensko, Vranovsko a Hrušovansko).

Hodonínsko

Průmyslově zemědělský mikroregion Hodonínsko patří z hlediska nezaměstnanosti dlouhodobě k nejproblémovějším. Rozpad Československa, jímž byly celkově narušeny existující kooperační vztahy a došlo také ke ztrátě slovenského trhu, se dotkl i života v tomto regionu. Zaměstnávání ve slovenských městech (Skalica) není v současnosti tak intenzivní jako před rokem 1990, neboť občanům ČR se především vlivem nižších mezd vyjíždka za prací na Slovensko nevyplácí. I přes problémy s nezaměstnaností se okres Hodonín naopak stal cílem mnoha slovenských pracovníků, což zhoršilo možnost pracovního uplatnění méně kvalifikovaných českých občanů na tuzemských pracovních pozicích.

V okrese Hodonín bylo dříve silně zastoupeno dobývání lignitu a ropy; nejvýznamnějším průmyslovým zaměstnavatelem před rokem 1990 byly Moravské lignitové závody, které zaměstnávaly více než 3,5 tis. osob, a Železářny Veselí (téměř 2,2 tis. osob). V průběhu transformace ekonomiky došlo v těchto podnicích k výraznému propouštění.

V roce 2008 snížila stavy svých zaměstnanců firma International Automotive Components Group s.r.o. a také výrobce sýrů TPK, spol. s r.o. K mírnému navýšení počtu zaměstnanců došlo naopak u společnosti Jihomoravská armaturka spol. s r.o., MND SERVISNÍ a.s. a T Machinery. Se zavedením IDS JMK se v regionu zlepšila dopravní obslužnost, která by mohla podpořit mobilitu místních pracovníků. Míra nezaměstnanosti ke konci roku dosáhla v regionu 12,0 % a počet uchazečů o práci činil 3 800 osob.

Kyjovsko

Mikroregion zahrnuje správní obvody obcí s pověřeným úřadem Kyjov, Ždánice a Bzenec. Na počtu evidovaných nezaměstnaných se výrazně podílí občané se zdravotním postižením (23,8 %). Za uplynulý rok došlo k poklesu počtu pracovníků ve společnosti MWG, s.r.o. a firmě PIKA, spol. s r.o.. Svoji výrobu naopak rozšířila společnost VETROPACK MORAVIA GLASS, akciová společnost. Firma Pelikán Hardcopy CZ s.r.o. plánovala v roce 2008 další rozšiřování výroby, ke kterému však bohužel nedošlo. Podobně se také nekonal nábor nových pracovníků společnosti RI okna a.s. Míra nezaměstnanosti v regionu ke konci roku 2008 dosáhla 10,9 % a úřad práce zde registroval 2 941 uchazečů o zaměstnání.

Veselí nad Moravou

Situaci na trhu práce v mikroregionu Veselí nad Moravou se v roce 2008 výrazně zhoršila. Největší zaměstnavatelé EUROTEC k.s. a Kordárna, a.s. propustili dohromady přes 100 osob. Míra nezaměstnanosti v tomto regionu tak meziročně vzrostla o 0,7 p.b. a na konci roku 2008 dosahovala 10,2 %. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání se zvýšil na 2 032.

Znojensko

I přes poměrně vysokou nezaměstnanost se jedná o mikroregion s nejvyšší hospodářskou a sociální úrovní v rámci okresu. Tato je ovlivňována zejména městem Znojmem, které představuje přirozenou a výraznou spádovou oblast se značným počtem pracovních příležitostí v průmyslu, stavebnictví, obchodě i ve službách. Perspektivy pro budoucí rozvoj této části okresu spočívají v jeho výhodné poloze na příjezdu do České republiky. Mnoho pracovních míst již vzniklo zejména v příhraniční části regionu, kde podnikatelské aktivity jsou zaměřeny především na poskytování služeb rakouským občanům. Mezi největší zaměstnavatele v průmyslových zónách patří Egston System Electronic, spol. s.r.o., výrobce sanitární keramiky Laufen CZ s.r.o. a Novaservis a.s. (vyrábí koupelnové doplňky). Míra nezaměstnanosti v tomto regionu na konci roku byla 11,0 % a počet evidovaných uchazečů o zaměstnání činil 4 045.

Vranovsko

Mikroregion je tvořen 21 obcemi (z nich pouze 3 mají více než 500 obyvatel), jedná se trvale o problémovou část okresu Znojmo. V jižní části se rozkládá Národní park Podyjí, který svými striktními ochrannými předpisy příliš neumožňuje rozvoj dalšího průmyslu nebo podnikání v této oblasti. Vranovsko je značně zanedbáno infrastrukturně, zejména pokud jde o inženýrské sítě a plynofikaci. Rovněž dopravní obslužnost je v této oblasti nedostatečná. Ačkoliv má Vranovsko jednu z nejvyšších měr nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji, o dlouhodobé nezaměstnanosti to již konstatovat nelze. Příčinou je sezónnost zdejších pracovních míst; míra nezaměstnanosti v letních měsících klesá na polovinu stavu zimního. Trh práce je jednostranně orientován na zemědělství, lesnictví a v letním období hlavně na turistiku v oblasti Vranovské přehrady. Nově vytvářené pracovní příležitosti jsou až na malé výjimky pouze sezónního charakteru. V oblasti není rozvinut téměř žádný průmysl. V minulosti byla většina obyvatel zaměstnána státním statkem, po jehož transformaci a redukci zemědělské výroby došlo k velkému úbytku pracovních příležitostí. Míra nezaměstnanosti zde ke konci roku 2008 dosáhla 15,4 % a Úřad práce Znojmo v regionu registroval 434 uchazečů o zaměstnání.

Hrušovansko

Mikroregion Hrušovansko je ze všech mikroregionů Jihomoravského kraje nejproblémovější. Je tvořen 11 obcemi, z toho 4 obce mají více než 1 tisíc obyvatel. Dopravní obslužnost je zde nedostatečná, navíc zvláště v okrajových oblastech dále dochází k redukci spojů. Velkou výhodou je doprava železniční, neboť mikroregionem prochází tratě Znojmo-Břeclav a Znojmo-Brno. Mikroregion je významným způsobem zaměřen na zemědělskou výrobu, a to především na pěstování zeleniny, ovoce a vína, které na sebe váže podstatnou část pracovní síly regionu. Nevýhodou je však vysoká nárazovost a sezónnost těchto prací, která přináší velké výkyvy v zaměstnanosti. Výraznou sezónnost pracovních příležitostí ovlivňuje také průmysl orientovaný na zpracování zemědělských produktů – konzervářský a cukrovarnický. V menší míře je v regionu zastoupen průmysl výroby stavebních hmot, výroby obuvi, dřevozpracující a kovoobráběcí. Právě tyto obory zabezpečují většinu stálých pracovních míst. Situaci na místním trhu práce kladně ovlivnilo zřízení bezcelní zóny v oblasti hraničního

přechodu Hevlín. Začala zde podnikat řada soukromých firem v oblasti ochodu, pohostinství a dalších služeb zaměřených na zahraniční zákazníky. Řada místních občanů vyjíždí rovněž za prací do blízkého Rakouska, ale v převážné míře se jedná pouze o pomocné sezónní práce v zemědělství a ve službách. Míra nezaměstnanosti v regionu na konci roku 2008 dosáhla 13,2 % a počet uchazečů o zaměstnání činil 788 osob.

VI. 3. Předpokládané varianty dalšího vývoje

Seriózně odhadovat budoucí vývoj na trhu práce na úrovni jednotlivých krajů je vždy velmi obtížné a to i v ekonomikách, které se vyvíjejí relativně spojitě. V současných podmínkách České republiky to je prakticky nemožné. Příčinou je skutečnost, že u nás není k dispozici dostatek exaktních údajů, z nichž by bylo možno při statistickém prognózování vycházet. Nelze vlastně ani dosti věrohodně odhadovat, zda-li se v průběhu nejbližších 2-3 let dnešní úroveň nezaměstnanost sníží, nebo zvýší.

Obecně platí, že přesnost statistických výpočtů či odhadů se zmenšujícím se vzorkem klesá. V oblasti pracovních sil to platí bezezbytku. Odhady budoucího stavu v rozsahu či struktuře zaměstnanosti či nezaměstnanosti jsou na úrovni jednotlivých krajů vždy méně přesné, než na úrovni celého státu. Při dnešních odhadech navíc nelze vycházet z trendů, které ve struktuře pracovních sil v Jihomoravském kraji probíhaly v posledních letech, fakticky nelze využít ani žádných nástrojů statistické analýzy dat, ani komparativní analýzu územní či časovou a samozřejmě ani projekci založenou na extrapolaci. Nelze použít nástroje složitějšího statistického modelování a není ani možné vycházet z žádných dosavadních trendů či časových řad. Jediným použitelným zdrojem dat za daného stavu mohou být pouze výsledky monitoringu zaměstnavatelské sféry, které úřady práce v Jihomoravském kraji provádějí v měřítku, které je v ČR unikátní. Nicméně každá takto prováděná prognóza musí být nutně do značné míry založena na intuici a tedy musí být do značné míry i subjektivní.

Předpokládáme, že situace na trhu práce v Jihomoravském kraji se bude v nejbližším období dále zhoršovat. Na konci června 2009 lze dle odhadů jednotlivých úřadů práce očekávat, že počet v kraji registrovaných uchazečů se bude pohybovat v rozmezí od 51,1 do 55,1 tis., což by znamenalo zvýšení počtu nezaměstnaných o 8-12 tis. oproti stavu k 31.12.2008. Úřady práce dále prognózují, že na konci roku 2009 by počet uchazečů o zaměstnání mohl v kraji dosáhnout hodnoty v rozpětí od 57,9 do 63,6 tis. osob, čemuž by odpovídala míra nezaměstnanosti v intervalu 9,3 – 10,3 %. Ve srovnání s koncem roku 2008 by se při optimistické variantě jednalo o meziroční nárůst nezaměstnanosti v kraji o třetinu původního stavu, při variantě pesimistické pak nárůst o téměř polovinu výchozího stavu (o 47,6 %). Nicméně je třeba zdůraznit, že podle názoru specialistů z jednotlivých úřadů práce v kraji by v letošním roce neměla být úroveň nezaměstnanosti přesáhnout vysoké hodnoty nezaměstnanosti z úvodu roku 2005.

Tabulka 24. Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v dalším období

Území	Optimistická varianta		Pesimistická varianta	
	Počet evidovaných uchazečů (tis.)	míra nezaměstnanosti (%)	Počet evidovaných uchazečů (tis.)	míra nezaměstnanosti (%)
k 30.6.2009	51,1	8,2	55,1	8,9
k 31.12.2009	57,9	9,3	63,6	10,3

Pramen: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2007, úřady práce Blansko, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo, 2008

Z odhadů odborných pracovišť jednotlivých úřadů práce v kraji lze odvozovat, že i další vývoj na trhu práce bude z hlediska regionálního poměrně výrazně diferencován. Celkově nejpříznivější vývoj očekávají úřady práce v jižních okresech kraje, zejména v okresech Znojmo a Hodonín. Zde by se počet nezaměstnaných neměl v průběhu roku zvýšit o více než 30 %. Velmi podobný vývoj nezaměstnanosti je možno předpokládat na území okresů Blansko, Brno-venkov a Brno-město. Zde by se při pesimistické variantě vývoje mohl počet evidovaných nezaměstnaných zvýšit zhruba o polovinu. Nejvyšší nárůst nezaměstnanosti je očekáván v okresech Břeclav a Vyškov, v nichž by se při pesimistické variantě vývoje mohl počet nezaměstnaných meziročně zvýšit o dvě třetiny až tři čtvrtiny.

Lze předpokládat, že v roce 2009 může v Jihomoravském kraji dojít ke snížení průměrné délky nezaměstnanosti, a rovněž i počet dlouhodobě registrovaných uchazečů se může dále snižovat, protože poroste počet nově evidovaných. Na trhu práce v kraji zůstanou vymezeny věkové, vzdělanostní i profesní skupiny osob, u nichž je stále velmi malá šance získat práci. K nejvíce ohroženým skupinám uchazečů budou v kraji nadále náležet nekvalifikovaní pracovníci, uchazeči v předdůchodovém věku a zejména občané se zdravotním postižením.

Tabulka 24a. Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v okresech Jihomoravského kraje v roce 2009

Území	Optimistická varianta		Pesimistická varianta	
	Počet evidovaných uchazečů (tis.)	míra nezaměstnanosti (%)	Počet evidovaných uchazečů (tis.)	míra nezaměstnanosti (%)
Blansko k 30.6.2009	5,3	10,0	5,5	10,5
k 31.12.2009	5,1	9,5	5,4	10,2
Brno-město k 30.6.2009	16,0	7,1	17,0	7,7
k 31.12.2009	18,0	7,9	20,0	9,2
Brno-venkov k 30.6.2009	6,0	6,2	7,0	7,4
k 31.12.2009	6,3	6,5	7,4	7,7
Břeclav k 30.6.2009	6,0	9,5	6,4	10,0
k 31.12.2009	6,6	10,5	7,2	11,5
Hodonín k 30.6.2009	9,0	11,0	9,8	12,0
k 31.12.2009	10,6	13,0	11,4	14,0
Vyškov k 30.6.2009	3,0	6,5	3,4	7,5
k 31.12.2009	3,9	7,7	4,3	8,7
Znojmo k 30.6.2009	5,8	9,7	6,0	10,2
k 31.12.2009	7,4	12,3	7,9	13,3

Pramen: Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2008, úřady práce Blansko, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo, 2009

Shrnutí

- **míra nezaměstnanosti** v Jihomoravském kraji k 31.12.2008 dosáhla **6,8 %** (ve srovnání se stejným obdobím roku 2007 poklesla o 0,1 procentní bod),
- nejvyšší míru nezaměstnanosti v kraji vykázaly okresy Hodonín (10,9 %) a Znojmo (10,8 %),
- k 31.12.2008 bylo v evidenci **43 063 uchazečů**, což značí pokles jen o 1 176 oproti konci roku 2007,
- z celkového počtu evidovaných uchazečů bylo **22 821 žen** (53,0 %),
- ke konci roku 2008 bylo registrováno **3 019 absolventů** všech stupňů škol a mladistvých (7,0 % z celkového počtu uchazečů) a **8 136 uchazečů se zdravotním postižením** (18,9 % zastoupení na celkové nezaměstnanosti),
- **počet volných míst** klesl k 31.12.2008 na **8 253**, což je o 5 472 méně než ve stejném období roku 2007,
- ukazatel **počet osob na 1 volné pracovní místo** dosáhl koncem roku hodnoty **5,2**,
- prostřednictvím **aktivní politiky** zaměstnanosti bylo v roce 2008 vytvořeno celkem **4 395 pracovních míst**, z nich bylo vytvořeno **2 077 z prostředků ESF**,
- do **rekvalifikací** bylo zařazeno celkem **5 072 osob** (včetně rekvalifikací realizovaných v rámci projektů ESF),
- do **projektů ESF** bylo zařazeno **1 822 osob**.

Summary

- at the end of December 2008, **the unemployment rate** reached **6.8 %**; (a one year ago it was 6.9 %),
- the highest unemployment rate was in districts of Hodonín (10.9 %) and Znojmo (10.8 %),
- at the end of December 2008, job centres registered **43,063 job seekers**; that is by 1 176 less than at the end of December 2007,
- from this number were **22,821 female job seekers** (that is 53.0 % of the unemployed in total), and **3,019 school leavers** with all education and juveniles (they share in the total unemployment rate by 7.0 %), and **8,136 persons with reduced working capacity** (that is 18.9 % of the unemployed in total),
- the **number of vacancies** was **8,253** in December 2008; that is by 5,472 vacancies less than in the same period of the preceding year,
- the quotient of **job seekers for one vacancy** reached **5.2**,
- **4.395** new jobs were created by **active policy** of employment, from which **2.077** were created from **ESF funds**,
- **5.072** job seekers attended **training programmes** to gain new skills,
- **1.822** job seekers attended training programmes during **ESF programmes**.

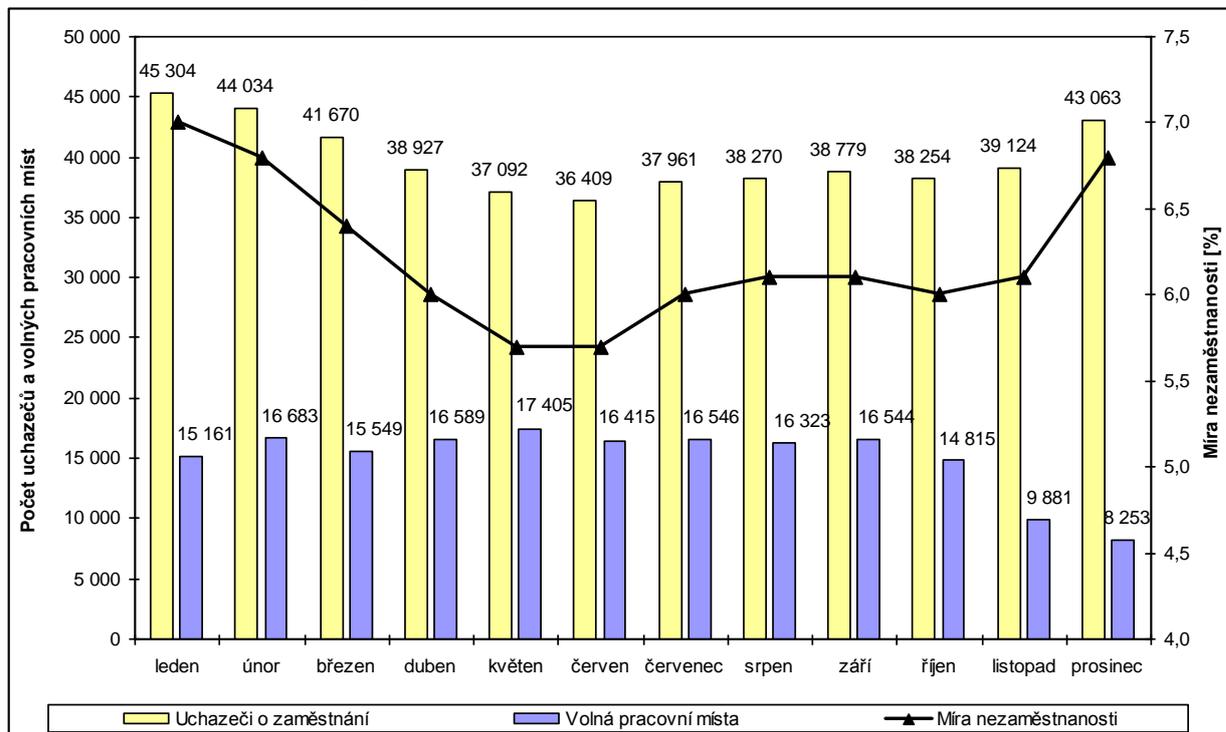
Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj základních ukazatelů trhu práce v okresech Jihomoravského kraje v roce 2008

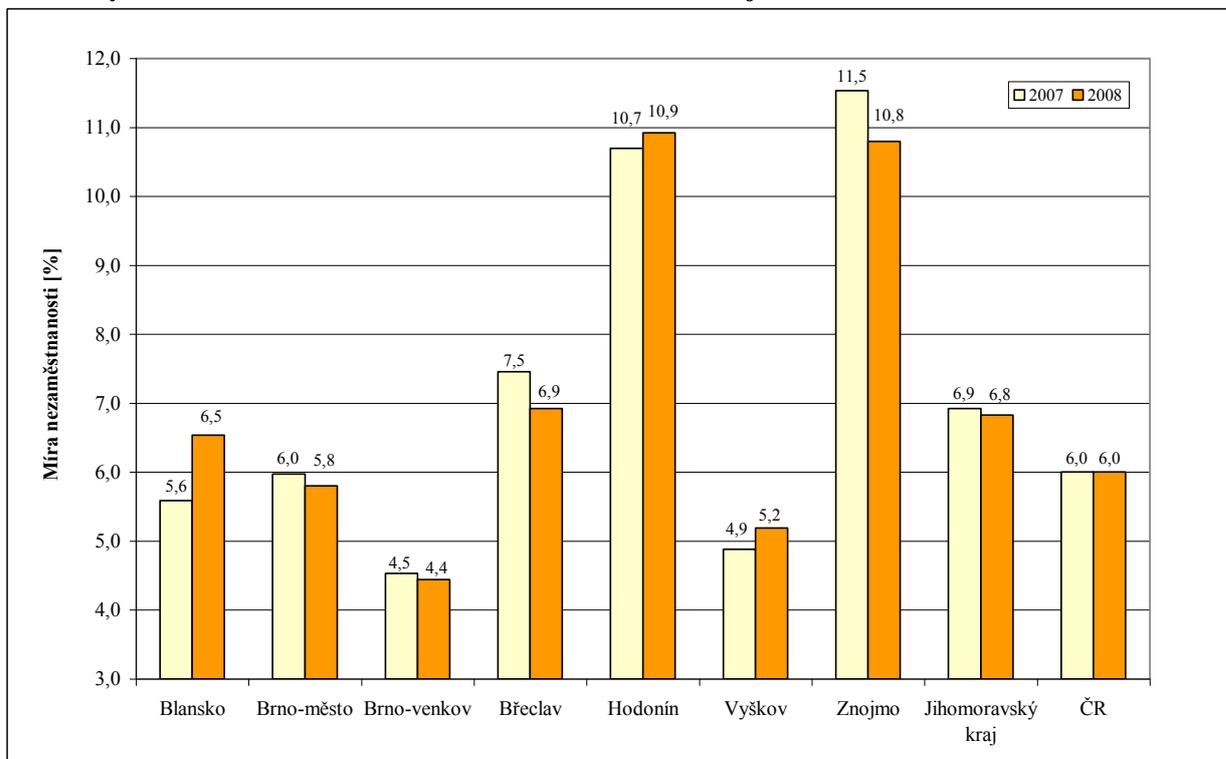
Příloha č. 2: Míra nezaměstnanosti v mikroregionech (správní obvody obcí s rozšířenou působností) Jihomoravského kraje k 31.12.2008

Příloha 1: Vývoj základních ukazatelů trhu práce v okresech Jihomoravského kraje v roce 2008

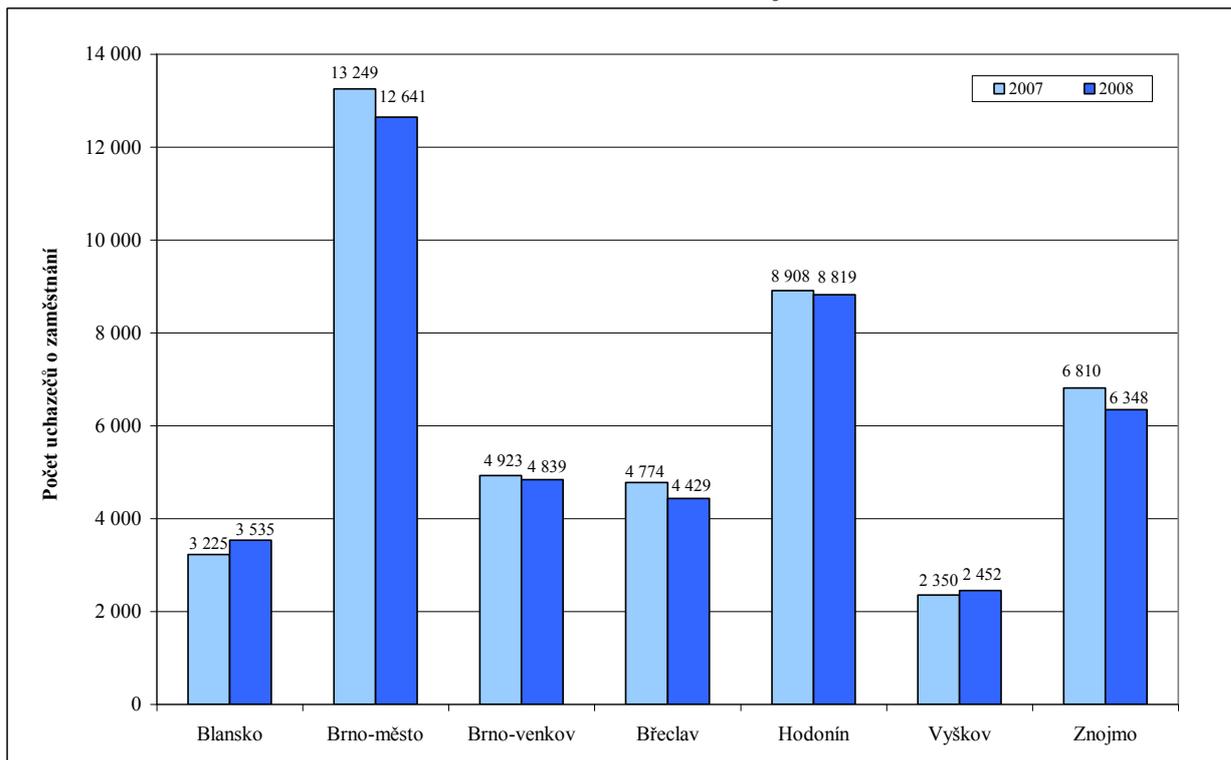
Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, volných pracovních míst a míry nezaměstnanosti v roce 2008 v Jihomoravském kraji



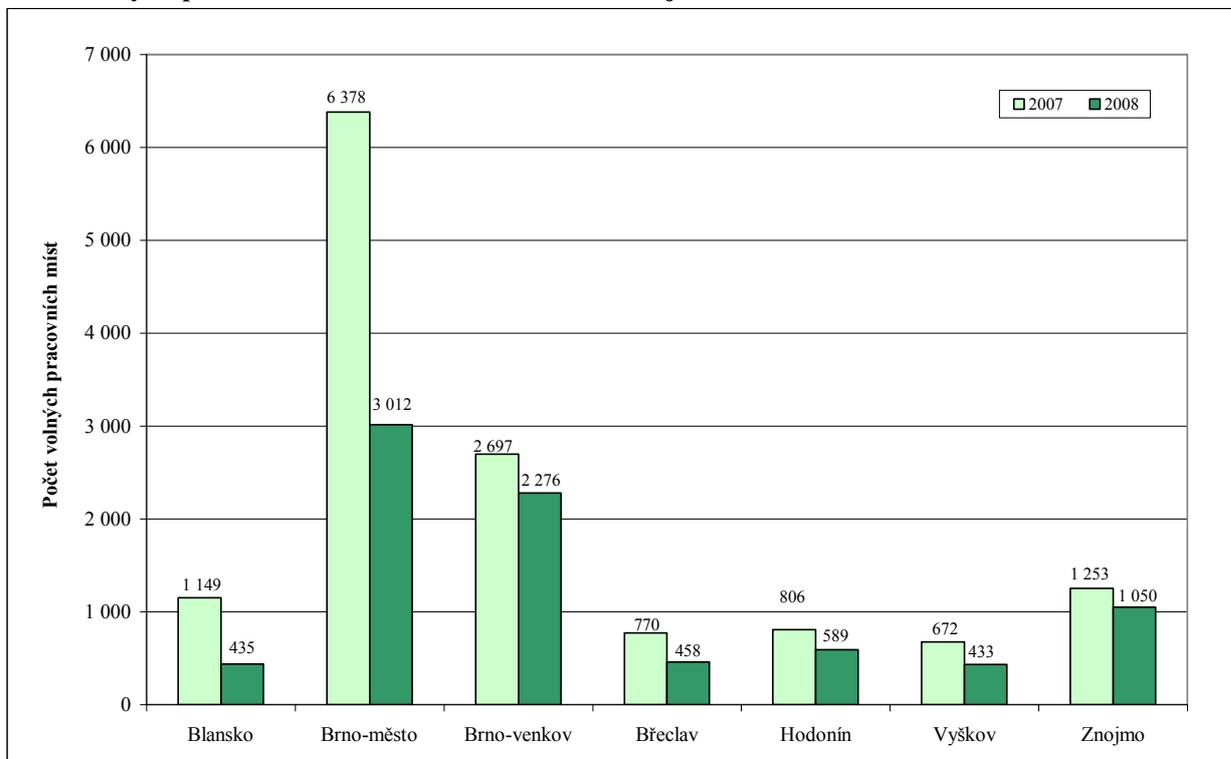
Stav míry nezaměstnanosti v okresech Jihomoravského kraje k 31.12.2007 a 31.12.2008



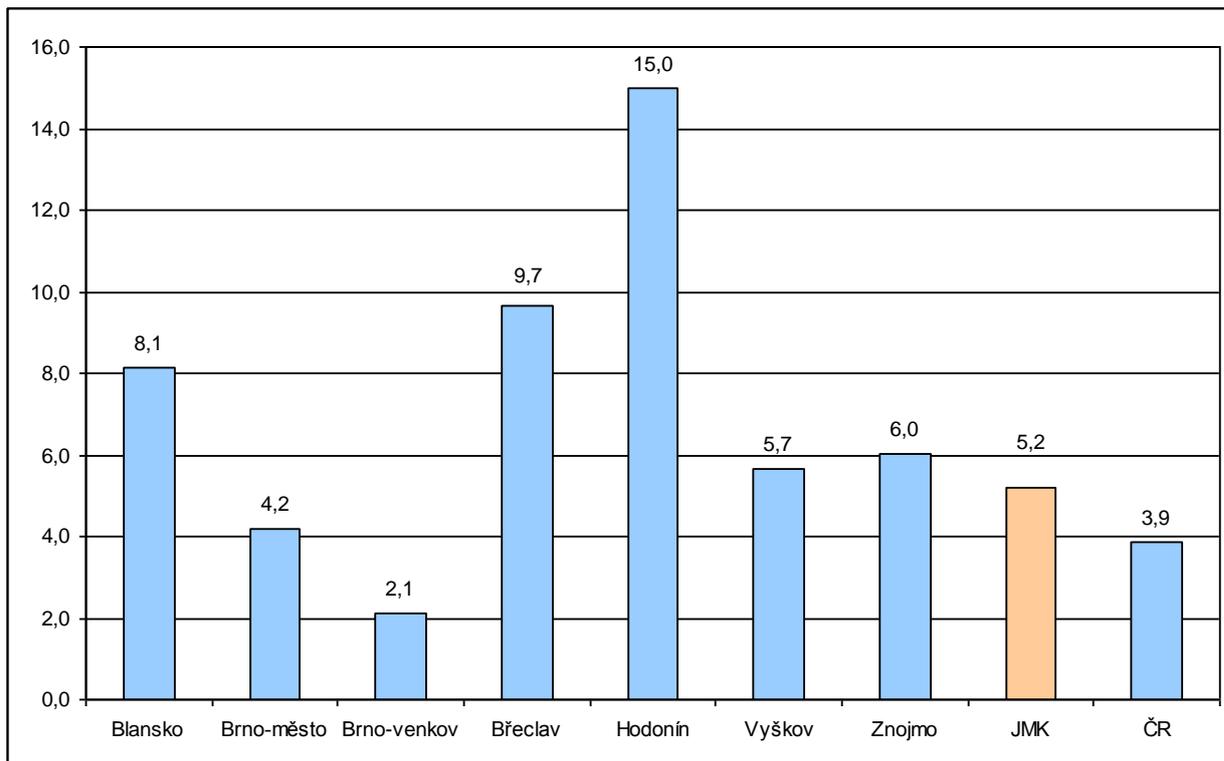
Počet uchazečů o zaměstnání v okresech Jihomoravského kraje k 31.12.2007 a 31.12.2008



Počet volných pracovních míst v Jihomoravském kraji k 31.12.2007 a 31.12.2008



Počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo v okresech Jihomoravského kraje a v ČR k 31.12.2008



Příloha 2: Míra nezaměstnanosti v mikroregionech (správní obvody obcí s rozšířenou působností) Jihomoravského kraje k 31.12.2008

